Ч. 253 (15.054). Львів, вівторок 15. листопада 1938. Oplata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LXI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-41
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
„ Банку Чеських Леґіов Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . 5.00 зол
чвертьрічно . . . . 15.00 „
піврічно . . . . . . 30.00 „
річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Чехи за незалежністю України.

Поважний господарський чеський тижневик „Обход" (ч. 32, з 10. ц. м.) містить велику статтю, присвячену українським справам, під наголовком **„Берлін—Прага—Одеса"**. Згаданий тижневик доказує, що Німеччина сильно заінтересована у підтримуванні концепції незалежної України з уваги на свої господарські інтереси. **Тим німецьким плянам ніхто не зможе станути на перешкоді.** Автор статті спирається у своїх думках на достовірних джерелах інформації про пляни Третьої Німеччини. **Реалізацію своїх плянів Німеччина мусить почати якнайшвидше. У реалізації тих плянів заінтересовані теж чехи, які з власної господарської та політичної користи будуть співпрацювати з Німеччиною в її українських плянах.**

Статтю „Обходу" зреферував теж чехословацький „А-Зет", який у своїх коментарях зайняв однозгідне становище з „Обходом". **Чехи обіцюють собі з підтримки українських державницьких змагань навіть більші користи від Німеччини, спираючись на культурному та племінному спорідненні з українцями.**

——o——

Широка господарська розбудова Карпатської України

З УЧАСТЮ НІМЕЦЬКИХ ТА ЧЕСЬКИХ КАПІТАЛІВ.

Як інформує пресова канцелярія Карпатської України, минулої суботи (12. ц. м.) відбулася в Хусті господарська нарада карпатоукраїнського уряду під проводом прем. о. Волошина, у приявности представика війська. Пп. Гуснай і Клочурак здали звіт з поїздки до Праги, повідомляючи що центральна влада одобрила плян господарської розбудови Карпатської України, предложений делеґатами. Чеські промисловці згодилися вложити значні капітали в розбудову промислу Карпатської України.

НІМЕЦЬКЕ ТОВАРИСТВО ДЛЯ РОЗБУДОВИ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ ПІД ПРОТЕКТОРАТОМ МАРШ. ҐЕРІНҐА.

У найближчих днях з Берліна виїде до Хусту німецька делеґація, зложена з господарсько-промислових експертів, щоб обговорити форми співпраці у розбудові промислу Карпатської України. У Берліні повстало спеціяльне товариство для господарської розбудови Карпатської України; протектором того товариства є премієр і маршал Ґерінґ, що як виконавець господарського пляну є справжнім господарським диктатором Німеччини.

У справі розбудови Карпатської України передбачено приспішену розбудову Хусту й інших міст. Дальше беруть під увагу меліорацію ґрунтів і пасовиськ, комасацію та зорганізування господарства на зразок Швайцарії. На цю розбудову чеські й німецькі фірми **рішили** висиґнувати зачет у висоті 100,000.000 чеських корон.

Цивільне населення Карпатської України

виловлює систематично диверсантів та лінчує їх.

НАМАГАЛИСЯ ЗІРВАТИ ВОДНУ ГАТЬ.

Через південний та північний кордон Карпатської України дальше переходять диверсійні ватаги, зложені з чужинців; їхнім завданням є робити саботажі і цим способом викликувати враження, що це само населення держави бунтується проти уряду.

Ці спроби кінчаться неуспіхом, бо населення Карпатської України помагає владі переслідувати диверсантів. Зокрема вздовж північного й південного кордону цивільне населення поставило ланцюг стійок, через які нелегко продертися.

У кількох випадках населення злінчувало диверсантів.

Влада Карпатської України назначила грошеві нагороди: хто приведе диверсанта на поліцію, дістане 500 корон, хто зловить диверсанта в лісі 100 корон, хто зловить загін — 3.000 корон.

У прикордонних околицях обовязує винятковий стан, тому диверсантам загрожує смерть.

На шлюзі в Поляні (над Тисою) найшли робітники бомбу з годинниковим механізмом, закордонного виробу.

Фенцик висилає партизанів на Карпатську Україну.

Фенцик заявив, що його однопартійці, члени організації „чорних сорочок", почали партизантську акцію в Карпатській Україні; він твердить, що ця організація має 15.000 членів. Без сумніву цих партизанів озброїли мадяри.

——o——

Nr. akt. VI. I. Pr. 559/38. — Wyciąg z protokołu wspólnego posiedzenia niejawnego. — Sąd Okręgowy, Wydział VI. karny we Lwowie, w składzie Przewodniczący Wiceprez. S. O. Z. Malicki, Sędziowie S. S. O. dr. Locker i S. S. O. R. Michale, w sprawie konfiskaty czasopisma pt. „Dilo" z daty Lwów dnia 23. X. 1938 r. do Sygn. VI. 1. Pr. 559/38 na posiedzeniu niejawnym w dniu 29 października 1938 r. po wysłuchaniu wniosku Prokuratora Sądu Okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 24. X. 1938 r. przez Starostwo grodzkie we Lwowie konfiskatę czasopisma pt. „Dilo" Nr. 236 z daty Lwów 23. X. 1938 r. zawierającego: 1) w artykule pt. „Doleju ukraińskoho derżawnoho wczytelstwa musyt zacikawytysia wse ukrainśke hromadianstwo", a) w ustępie od słów „ukraińsku prybudnu" do słów „europejskoji polityky", b) w ustępie od słów „U krutim" do słów „nacjonalnoji okremisznosty", c) w ustępie od słów „Oś zistawlennia" do słów „nacjonalnoji polityky" e) w ustępie od słów „Na praporach" do słów „zuboiinnam", 2) w artykule pt. „Anglijska presa pro sprawu Karpatśkoji Ukrainy" w ustępie od słowa „Sobornyćki" do słów „Czecho-Słowaczczyny" znamiona 1) wyst. z art. 170 k. k. ad 2) zbrodni z art. 154 § 1 i 2 k. k. zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl §. 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w §. 21. ust. druk. z 17/12. 1862 Dzpp. Nr. 6 ex 1863 tj. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 złotych. Uzasadnienie: Ad 1) wymienione ustępy w sposób tendencyjnie fałszywy przedstawia położenie nauczycielstwa ukraińskiego w Polsce, a w taki sposób szerzą nieprawdziwe wiadomości mogące zaniepokoić ogół publiczny. ad 2) wymieniony ustęp propaguje ukraińskie nacjonalistyczne hasła separatystyczne. Według §§. 487, 489 493 pk. oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. Przewodniczący Z. Malicki wr. Wiceprez. S. Okr. Protokolant: Mr. Barabolak wr. Za zgodność: w z. Kol. kier. sekretariatu.

Прометеїзм

та конструктивізм галицьких українців.

(З ПРИВОДУ СТАТТІ Ф. ЧЕРВІСЬКОГО У „ПОЛІТИЦІ")

Львів, 14. листопада 1938.

Сильна реакція українського громадянства у Галичині на закарпатські події викликала по польській стороні і здивування і обурення. Польська преса й окремі польські громадяни (маємо на увазі тих поляків, які думають політичними катеґоріями та з якими взагалі можна на ці теми приватно розмовляти) отверто признаються, що вони в українських настроях не орієнтувалися, що для них чимало дечого в українській політичній думці неясне, та що вони припускаючи навіть спротив української проти концепції прилучення Закарпаття до Мадярщини — всетаки не передбачували, що він буде такий різкий і загальний. Таким робом деяких поляків здивувало само українське становище, бо вони, ці польські громадяни, рахували, що для галицьких українців таки рішальний критерій це приналежність якоїнебудь європейської держави до просовітського чи протисовітського бльоку, отже — мовляв протимадярські українські тенденції повинні-б найти противагу у факті протисовітського характеру нинішньої Мадярщини. Інші знову поляки розуміють краще суть українського становища у справі спільного польсько-мадярського кордону, але дивує їх форма, в якій те становище проявилось. І тому тепер на сторінках поважної польської преси та в колах польської журналістики ведеться на цю тему досить жива дискусія.

Ця дискусія — це прояв позитивний, бо спонукує польську сторону не тільки взагалі цікавитись українською тематикою, але й розуміти українську політичну думку. І тому ми не маємо претенсій навіть за помилки, які у тій дискусії роблять польські публіцисти. Навпаки, нашим завданням є влекшити їм їхні зусилля — пізнати українців.

Ось нпр. дивує п. Францішка Червіського („Польський та західно-український імперіялізм", „Політика" з 10. ц. м.), що „галицькі українці є одночасно приятелями і Гітлера і Бенеша". (В той спосіб названий публіцист ляпідарно формулує прихильне становище українців для німців у справі австрійського аншлюсу чи прилучення Судетів і прихильне становище українців для Праги у справі залишення Закарпаття при ЧСР, при чому слушно п. Ч. підкреслює, що те саме становище мали ми і за тих часів, коли ще діяв чесько-совітський пакт, — хоч ми були і є протисовітської орієнтації). Але це тільки на перший погляд парадокс. Його тайна дуже проста й вона висловлюється у тій самій засаді, що обовязує всі держави й усі недержавні народи: **українська політика** (чи політична думка) **є самостійна і незалежна від якихнебудь чужих** (польських, московських, чеських чи німецьких) **тенденцій.** Далі — нема чейже у світі двох таких держав і народів, що їх інтереси покривались би на 100% себто: коли казати про ревізіонізм, як міжнародню післяверсайську течію, то так само, як інший зміст ревізіонізму обовязував німців, італійців чи мадярів, ба навіть поляків, так само інший його зміст для українців. Тоді, коли взагалі післявоєнна Европа ділилася на табор ревізіоністичний та антиревізіоністичний (цей поділ давно анахронічний) ми на цьому самому місці виразно підкреслювали: ми є ревізіоністами супроти версайської політичної системи, в якої творцями не були і яка є некорисна і шкі-

влива для українців, але наш ревізіонізм торкається східньої а не середньої Европи — і тому ми були **разом з німцями і поляками** проти проєкту східнього пакту, який стабілізував територіяльний стан на Сході Европи. Колиб ми були такими ревізіоністами та ґерманофілами, як це деякі поляки хотять у нас вмовити, що ми ними є, то ми повинні би напр. сумувати з приводу польсько-німецького пакту, тимчасом ціла українська преса прийняла його як факт для української національної рації позитивний: бо ми волімо, щоб і Польща і Німеччина мирно ладнали свої спори стоючи на **спільній протисовітській плятформі**, ніж малиб воювати з собою при істнуванні рапальської концепції (союз Німеччини і Росії) — з користю для Совітів і без ніякого хісна для долі українського народу у Польщі.

Тому й ми дійсно симпатизували з націоналістичним і визвольницьким рухом судетських німців, признаючи повну правду словам Гітлера, що Господь не на те сотворив сім міліонів чехів, щоб вони панували над 3½ міліонами німців плюс стільки то інших „меншин". Здається, що нічого теж ближче мотивувати радість українців з приводу перемоги у Мінхені засади **етнічного принципу** як підвалини для нової мапи середньої Европи. Очевидно, ми були політичними чехофілами остільки, оскільки мали перед собою дилему: Чехословаччина чи Мадярщина. Але наше чехофільство кінчалося в ментом, коли ми бачили впертість чехів боронити речі, яких оборонити не можна було, та триматися цупко концепцій, які відразу були фальшиві. Маємо на увазі духа саме тієї чеської політики, яку персоніфікував Бенеш: демократія, якої справжнім змістом була культурна і політична **суприматія чехів** на **всьому** просторі чехословацької держави, та пацифізм Ліги Націй, якого справжнім змістом була віра у військову силу та **протекцію — Совітів**. І тому не тільки ми не жаліли Едварда Бенеша, але вбачали в його упадку потвердження наших давніх тверджень, що їх постійно на цьому місці повторюємо: **не можна у політиці жити фікціями**, а хто їх в пору не позбудеться, той мусить на цій своїй сліпоті вийти як найгірше.

Тому не бачимо ніякої суперечности між політичним чехо- та ґермано-фільством українців і навіть такими свент. наприкінцями **закордонної політики Польщі**, як її формулує т. зв. **прометейський плян**. Не буде тієї суперечности тоді, коли п. Червіський доповнить величезну і засадничу проґалину, яка істнує в його прецікавих міркуваннях (гляди огляд преси у нинішньому числі), а саме коли додасть і підкреслить головну передумову практичного здійснення прометейського пляну розподілу Росії: **він є цілком нереальний і творить також фікцію, якщо його не попередить значна поправа долі українців поза границями Совітів.** Бо не можна будувати державної України над Дніпром без українського активу зпоза Совітів, а щоб той актив зробити здібним для такої співпраці — треба його підготовити психольоґічно; тої підготови — при всьому його найбільшому всеукраїнському (не партикулярному) патріотизмі не буде, якщо український нарід не знатиме, що і його власний, вужчий, тутешній галицький інтерес каже йому співпрацювати з тими неукраїнськими силами, які — теж у свому інтересі — йдуть на поділ Росії і сприяють концепції державної України над Дніпром.

Тому п. Червіський грубо помиляється, коли каже, що українські „прометеїсти" не зацікавлені в долі українського народу у Польщі. Не говоримо про ті гуртки колишніх наддніпрянських політичних еміґрантів, які дійсно, висунувши свою політичну концепцію і ставши активними політичними діячами на одній частині українських етнічних земель у Польщі, розійшлися з більшістю місцевого українського громадянства і переживають нині трагедію людей, які втратили одну свою батьківщину та не здобули другої, хоч живуть далі на рідному ґрунті. Але маємо вражіння, що булоб найбільш ризиковно, ба навіть минялось би отверто з правдою — утотожнювати той український гурт визнавців прометейської ідеї з усією українською наддніпрянською політичною еміґрацією, зокрема з її відповідальним осередком: теза, що зріст українського національно-політичного, культурного й господарського потенціяву на землях у Польщі, Румунії та ЧСР є реально-політичною передумовою успіху розподілу Росії — стала вже аксіомою і ввійшла так глибоко у переконання кожного українця, без огляду на його територіяльне походження та партійну приналежність, що про це навіть ніхто з українців не дискутує.

І тому — на нашу думку — нема теж суперечностей поміж ідеєю прометеїзму та тим гоном збільшувати свій політичний і культурно-господарський потенціял у галичан, що його п. Червіський називає „західно-українським імперіялізмом". Від років пишемо і мотивуємо, що польська політична думка мусить зясувати собі: чи зріст української культури й економіки та той зріст української орґанізованости, який проявляється в істнуванні густих рядів політично свідомих українських мас, є для польської держави позитивним чи неґативним явищем. Сьогодні все ще маємо під цим оглядом плутанину: бо істнує кілька українських державних гімназій, істнують леґальні товариства й установи, істнує (хоч куце) приватне шкільництво, працює спіраючись на законодавство українська кооперація, прем'єр говорить з соймової трибуни, що в інтересі держави є, щоб усі громадяни, без огляду на національність, були ситі і грамотні, але одночасно вічно чуємо і читаємо, що українські господарські установи, які підносять добробут українських мас, та культурні установи, що підносять їх освітній рівень, — це для Польщі небезпека і загроза: за саме посудження, що польська орґанізація співпрацює з українцями — вона вносить скаргу до суду, як за образу (гляди: новинка про судовий процес „Сполем").

Вся концепція колишнього воєводи Борковського, передана у „Політиці" п. Червіським, спірається саме на тезі, щоб включити українську конструктивну працю, політичні та культурно-господарські амбіції галицьких українців, у загальний польський державний плян, більш-менше так, як це зробила австро-угорська монархія з працею і амбіціями поляків. Шумна назва „західно-українського імперіялізму" — це тільки декоративна фраза. Галицькі українці не думають про те, щоб когось „підбивати", тільки щоб витворювати на своїй території такі цінности, які малиб тривку вартість для всієї нації. Це звучить багато скромніше. Ще скромніша дійсність, яка каже українцям зводити свої амбіції та свою енерґію до боротьби за самі можливости такої творчої конструктивної праці.

ік.

Сучасне й минуле.

Гучно відсвятковано XXI роковини „великої непереможної" жовтневої революції. Відсвятковано в Москві, в Києві, Харкові, Одесі. Відсвятковано всюди, демонструючи величезну кількість війська всіх родів зброї на страх усім ворогам, зверхнім і внутрішнім. Виголошено силу промов з погрозами на адресу цих зверхніх і внутрішніх ворогів, з вихвалюванням своєї міці, своєї внутрішньої єдности, згуртованости, з маніфестуванням Москві відданости і любови окупованої України.

Вже саме це безперестанне запевнювання цілого світа про свою міць має характер, ніби хочеться і самих себе переконати в цьому, переконати ніби й справді окупована Україна примирилася з своєю долею, цілком задоволена з свого становища й нічого більше для себе не бажає.

Але в тому то й річ, що розумніші з совітських керманичів не можуть не усвідомлювати собі справжнього стану річей. Але в тому то й річ, що навіть коли військо уявляє собою справжню вартість, то й тоді не все воно може перемогти! Бо трафаретом уже стало, що військо може знищити матеріяльні цінности, але жадні танки, літаки, змоторизована піхота, тощо, не може не то що знищити націоналістичної ідеї, але навіть перемогти її. Всіма засобами, фізичними й моральними не можна перетворити, скажім, німця чи поляка на чеха. І ніби цілком наверх зденаціоналізовані ірляндці виборюють собі державну незалежність.

І невже-ж соціялізація чи советизація можуть винищити націоналізм? Цілком можливо, що соціяльне визволення може на деякий час поставити національне питання на другий плян, але тільки на деякий час. Адже і Чехо-Словаччина була соціялістичною республикою, а це не перешкодило, що якраз в ній вибухли такі гострі національні проблеми.

Мимоволі нагадуються часи на Наддніпрянській Україні перед світовою війною. Якихсь 25 років тому. Мій Боже! Чи можна було тоді мріяти навіть про якийсь натяк на поліпшення долі України?! З одного боку чи не наймогутніша держава в світі, з удосконаленим та розгалуженим жандармсько-поліційним апаратом, адміністрацією, судом, військом, а з другого дослівно купка (бо всіх можна було перелічити на пальцях) якихсь фанатиків-інтеліґентів на чолі сплячого, національно цілком неосвідомленого, байдужого, багатоміліонового українського народу.

З катедри Державної Думи, з клюбу „Русских националистов", зі шпальт „Нового Времени", „Кіевлянина", „Кіева" зливали помиями все українське. Пихни, Шульгини, Савенки, Стороженки, Щоголеви, Реннікови вправлялися у вигадуванні теорій про походження, про історію українського народу, про його мову, в вигадуванні наклепів на українських діячів, в ширенні „найвірогідніших фактів" про кількість прускких марок, австрійських корон, що їх одержували ці українські діячі.

Українські ґазети мусіли зносити самоволю і знущання цензури. „Просвіти", українську кооперацію, клюби, все це рештки вільніших часів з років 1905-1906, ліквідували, закривали, їх діячів притягали до суду і, ясна річ, засуджували. Саме слово: „Україна", „український" вважалося майже за недопускальну революцію. „Малоросси", „южноросси", „хохли", мазепинці тощо заступало ці слова, майже завжди в лайливо-зневажливому тоні. Студенти росіяни з благословення „Клюбу Націоналістів" та україножерних ґазет били шибки в вікнах редакцій українських часописів, українського клюбу, українських крамниць, нищили крам на вітринах чорнилом, встигаючи завжди утекти від дуже повільної і неповоротної в цих випадках поліції.

Правда, й тоді вже Василь Шульгин висловлював побоювання у свому „Кієвлянині": а що, як ці мазепинці справді створять свою культуру, тоді-ж самими репресіями багато не зробиш?! Ну, а покищо „напівписьменний алькоголік" Шевченко, „запроданець австрійцям" Грушевський та Лисенко „з своєю Наталкою Полтавкою" — це-ж і є вся мазепинська культура! От же брати її в лещата!!

А за часів великої війни?! Коли міністр закордонних справ Сазонов висловлював думку, що нарешті настав час, коли можна покінчити з українством. Коли заводили цю найжахливішу й найганебнішу окупацію Галичини, коли нищилося все українське, коли тисячами вивозилося звідти і виганялося заручників з митрополитом Шептицьким на чолі, наражаючи їх на небезпеку, на втрати, на приниження, коли сунулася вперед міліонова, здавалося, така непереможна царська армія.

І минуло якихсь 20 років і від Імператорської Росії залишився тільки чи не напівоперетковий претендент на імператорський престіл, і вже на світі нема держави, нема, здається, й мови, якою не обговорювалосяб на шпальтах ґазет українського питання...

А події за часів недоброї памяти Скоропадщини, особливо за останнього її періоду, коли скинуто нарешті маску, коли розперезалося все „єдине неподільне" і кинулося торощити все українське в „Українській Державі", коли з якимсь садизмом билося погруддя Шевченка, зривалося його портрети, зривалося жовто-блакитні кольори, заарештовувалося українських діячів, співалося „Боже царя храни" і коли (саме 20 років минуло!) в Білій Церкві почалося повстання невеличкої військової сили Січових Стрільців. Якже мало виглядів було на успіх цього повстання?! Та минув тільки місяць й які були наслідки?!

Часом і тепер виринає серед молоді думка: та якже можна було тоді повставати, розбудовувати власну українську державу?.. Але в тому то й річ, що це був (а чим далі, тим більше в цьому доводиться переконуватися!) єдиний спосіб урятувати Україну. Бо справді, якби не було цього суто народнього повстання й „Україні першій належало би виступити в справі утворення російської федерації, якою кінцевою метою буде відновлення великої Росії" — заважати красномовні слова з грамоти генерала Скоропадського — що-ж сталосяб? Ясно, „всі збройні сили Росії" з генералом Денікіном розгорнулисяб на території України для боротьби з червоною Москвою. І допустім, що ці збройні сили Росії (білої) перемоглиб збройні сили Росії (червоної) і замість червоного прапора на мурах Кремля замаяв би триколіровий прапор. Яка була би тоді доля жовто-блакитного прапору?!

Тут уже не слід припускати, тут досить буде згадати тільки другу половину року 1919 й ...

купацію Денікіна на українських теренах з цілковитим нищенням всього українського, з забороною навіть „малоросійського язика“, з виганюванням збройною силою вірних з українських автокефальних церков, з паленням цілими вогнищами українських книжок. І ясно, що ні новоповстала велика єдина неподільна біла Росія ні держави антанти навіть і не згадувалиб про якусь там Малоросію, не кажучи вже про Україну.

Ну, а якби трапилося щось інше, може навіть імовірніше, колиб українське селянство, не задовольняючись силою накинутими йому великими поміщиками, охоронними сотнями, безперестанними пацифікаціями, тощо, булоб повстало стихійно, приєднуючись до московських большевиків з їхніми демаґоґічно-провокаційними гаслами й колиб червоні росіяни, маючи такого спільника, подолали були білих росіян, то що-ж, чи заводилаб тоді червона Росія з власної ініціятиви українізацію, чи з власної ініціятиви вона утворилаб, хай і соціялістичну і совітську, але-ж українську республику?! Безумовно ні! І повсталаб зразу російська соціялістична совітська республика. Жеврілиб може де-не-де по теренах колишньої української держави підпільні культурно-освітні вогники, але в Европі забулиб про напівмітичну країну.

Ні, це національно-патріотичне повстання на Великій Україні проти зради ґенерала Скоропадського, що вибухнуло 20 років тому, урятувало Україну, завівши її як-не-як, а на міжнародній форум! І слова „Україна“, „український“ увійшли в ужиток політичного словника кожної держави, а чи памятає хто, як звався уряд, на чолі якого стояв Денікін, що залишилося з тодішної такої всемогутньої антанти, яка сприяла Денікінові, яка вбачала в українцях большевиків?

Правда, найжахливішу окупацію доводиться переносити народові на совітській Україні, але всеж Україні! А тепер повстає Карпатська Україна. Це-ж жахливий удар для московської окупації на Україні. Досі вона користувалася там арґументом, що як-ні-як, а тільки в країні соціялізму, тільки за допомогою великого, братерського, російського народу могла повстати українська республика. Але повстанням автономної одиниці Карпатської України серед „капіталістичних країн“ вибивається з рук окупантів цей арґумент, для „трудящих“ заокупованої України стає ясне, що самовизначення народів не є ніби прероґатива тільки московських большевиків. Повстання автономної одиниці під назвою Карпатська Україна є для червоної Москви може найстрашніше явище за всі часи її існування, бо це реальний перший крок, зроблений за її межами для відірвання від неї окупованої України, бо ще небезпечніші відтепер стають всі події на цій незрозумілій, загадковій Україні.

Тому то й виголошують там такі войовничі промови, тому то і друкують там „Правда“, „Известия“ та інші ґазети войовничі статті, тому то й гіпнотизують себе цим усім, переконують, що СССР не боїться ворогів зверхніх і внутрішніх... А тимчасом боїться він! І це ясно, і там в середині, і назверх!!

Гл. Л.

З чужої преси.

Середнє-европейська політика
і Карпатська Україна.

„Бреслявер Нойсте Нахріхтен“ з 6. XI. ц. р. у статті п. з. „Проблема на Сході“ пишуть між іншим ось що: „Приділення Карпатської України до Чехословаччини було своєчасно політично-стратеґічним засобом антанти. Вона теж була свідома цього і тому в сенжерменському мировому диктаті наказала правно-державну автономію краю, яку праський уряд здійснив щойно в останніх місяцях під натиском розвитку подій у Судетах та в Словаччині. Західні держави відразу намітили собі цей край на сухопутній міст до Румунії і далі до совітської Росії; отже він творив частину тієї стратеґічної системи, що відогравала визначну ролю у пізніших союзах між Парижем, Прагою і Москвою. Через цей коридор мали котитися з Києва червоні дивізії, які з тешинської області мали ввійти до Шлеська. Також з цього приводу чехи будували велику двоторову поперечну сполуку від Кошиць через Чоп—Хуст до румунської границі, а тимчасом щораз більше тратили значіння три залізничі лінії, з австрійсько-мадярської доби, через карпатські просмики в північно-південному напрямі. Але коли німецька держава перебрала в посідання великі укріплення біля Тропав і в гульчинській стороні, які побудовано для совітсько-російської армії і коли в Мінхені почалася нова епоха европейської політики, то пляни з Карпатською Україною — що їх мали для нещастя нашого континенту Париж, Прага і Москва — очевидячки перейшли назавжди до минулого.

А проте карпатсько-українська проблема, як тепер показується, в ніякому разі не втратила свого значіння, хоч відтепер вона діє в зовсім іншому напрямку. Цей напрямок виразно показує на Схід. Як відомо, останні місяці виказали, в дуже яркому світлі, внутрішню слабість совітської Росії, яку (слабість) пояснюють головно тим, що Сталін знищив найздібнішу частину старшинського корпусу червоної армії. Хоч, згідно з досвідом, треба скептично ставитися до всіх вісток з совітської держави, то це певне, що головної точки течій проти Москви треба шукати на Україні і в її столиці Києві. Минуле України — вона творить тепер другу із сімох совітсько-російських союзних республик — багата в революційні події, в центрі яких стояло здебільша козацтво. Країна, що має 452.000 кв. кільометрів незвичайно врожайна й багата в природні скарби і живе в ній коло 32 міліони людей, була впродовж століть предметом боротьби поляків, москалів і литовців. Відтак царизм правив тут надто твердою рукою і від половини минулого століття, проти цього замітно позначився український опір. По розвалі Росії, Україна визнала себе самостійною, заключила сепаратний мир з Німеччиною, але в самім краю далі тривали бої за владу. Вони закінчилися 1920 р., а саме большевики зайняли Київ, поляки Львів.“

Далі автор статті стверджує, що не вважаючи на положення, в якому знайшовся український нарід, він ніде не перестав боротися за свої національні права. Визволення закарпатських українців зактуалізувало українську справу.

„Тимто — читаємо далі — для деяких держав українська справа є „нолі ме танґере“. І з того погляду можна вже збагнути, що прилучення Карпатської України до Мадярщини, що до неї вона давніше належала, повиталиб у деяких столицях як полекшу. Через те без сумніву тільки отворилось би джерело для нових труднощів. Бо це вже така стара правда, що природний національний розвиток, правда, можна затримати, але вже ніколи не можна його зовсім пригнобити. А це справджується також на відносинах і рухах в українському народі. В Мінхені знали про це, деінде не хочуть ще цього собі зясувати.“

Нинішня Европа.

У вступній статті берлінського **„Фелькішер Беобахтера“** з 13. жовтня читаємо м. і.:

Хто порівнює етноґрафічну карту Европи з 1918 року з Европою із 1938 року, відразу завважить основну ріжницю: тільки там змінено кордони, де вони в 1918 р. були накреслені не на основі права про самовизначення народів, а з точки погляду імперіялізму; де не кров і земля, тільки військові або господарські огляди були кумами при визначуванні кордонів.

Так, це правда, що в порівнянні з 1918 роком радикально змінилися державні відносини в Европі. Це правда, що тодішні переможці мають проти себе нині могутній бльок держав, який складається або з переможених (Німеччина й Австрія), або з розчарованих (Італія та Японія). Одначе це пересунення тажіння до середущої Европи відповідає ґеополітичним фак там нашої земної кулі. Таксамо природне, що головний тягар несе велика, числом богата нація середущої Европи, як було неприродне, що окраїнний нарід типу французів з допомогою чужих йому і далеких трабантів хотів брати Европу на свої розмірно слабі плечі. Тільки в часі кабінетної імперіялістичної політики, що оперувала народами як грішми, можна було

дурити „рівновагою“, що була глумом із усіх національних, економічних та культурних звязків.

Одначе знищення столітніх ілюзій у цій области буде аж тоді повне, коли західні народи зрозуміють, що перед очима молодих рухів у середущій Европі стоїть новий, зовсім таки новий образ світу, опанований законом крови. В цьому новому образі світу зазіхання на чужу кров та землю просто виключені.

Для мешканців країн, що донині полонені старими, імперіялістичними зображеннями, тяжко зрозуміти ці переміни, які відбуваються. Але 1938-ий рік приніс уже деякі документарні докази нашого молодого духа і нового нашого спрямування, яке чейже кожного повинно застановити. Націонал-соціялістичний райх на спілку з фашистівською Італією подбав енерґійно за те, **щоб нові кордони також поза німецькою областю можливо якнайтісніше спиралися на етноґрафічний простір.** Щойно Гітлер промощує перемогу для вільсонівського самовизначення народів і своє післанництво першого повоєнного носія нового і тривкого ладу в Европі уважає морально виправданим.

—o—

ПОЛК. КОСТЕК БЕРНАЦЬКИЙ ЛЬВІВСЬКИМ ВОЄВОДОЮ?

Польська преса пише, що в найближчому часі уступить львівський воєвода Альфред Білик. На його місце має прийти полк. Костек Бернацький, який є поліським воєводою. Політичні кола у Варшаві запевняють, що призначення городським старостою у Львові д-ра Ромуальда Клімова є ознакою гострого курсу.

—o—

У „визволеному“ Ужгороді.

В УЖГОРОДСЬКІЙ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКІЙ КАТЕДРІ ВЖЕ ПРАВЛЯТЬ ПО МАДЯРСЬКИ.

В неділю (вчора) епископ Стойка відправив в ужгородській греко-католицькій катедрі богослуження по мадярськи.

ЗВІРСТВА МАДЯРІВ В ОКУПОВАНИХ ТЕРЕНАХ.

„А-Зет“ з 11. ц. м. (ч. 266) приносить вістки з окупованих мадярами словацьких теренів. Найбільші втрати зазнали кольонсіти з Мацова в Житньову Острові. Мадярські вояки відігнали зброєю мужів від їх жінок і відтак на очах тих мужів, батьків та братів знасилували жінок Один із кольоністів, який хотів оборонити свою жінку, заплатив за те своїм життям. Звірські вояки закололи його багнетами.

МАДЯРЩИНА ДІСТАЛА ЛИШЕ 12 ПРЦ. ТЕРИТОРІЇ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Як це стверджує чеська преса, при останній зміні кордонів Чехо-Словаччини, Чехія і Моравія втратили 31 прц. своєї території, Словаччина — 21 прц. Карпатська Україна — лиш 12 прц.

ОПІКА НАД УТІКАЧАМИ ЗПІД МАДЯРСЬКОЇ ОКУПАЦІЇ.

В „Новій Свободі“ появився заклик з теренів, що призначені для Мадярщини. Всіх утікачів взивають, голоситися в канцелярії Української Національної Ради в Хусті, де вони отримають засоби на прожиток.

МАДЯРСЬКІ АПЕТИТИ НА РУМУНСЬКІ ТА ЮГОСЛАВЯНСЬКІ ЗЕМЛІ.

„Таймс“ з 10. ц. м. подає вістку, що Мадярщина має ще чергові територіяльні претенсії, а саме до Румунії та до Югославії. Мадяри домагаються, що обі держави добровільно відступили спірні території Мадярщині.

Румунська преса гостро виступає проти тих ненаситних мадярських апетитів і заявляє, що Румунія згори відкидає всякі мадярські претенсії.

Як видно, побоювання Румунії та Югославії щодо хапчивого мадярського ревізіонізму були зовсім оправдані. Та ледви чи тепер мадярам вдасться спекти знову свою печеню. Вислідом тієї мадярської пресової диверсії буде ще більш вороже становище Румунії та Югославії до Мадярщини.

Плянова польонізаційна акція на Поділлі.

100 НОВИХ РИМО-КАТОЛИЦЬКИХ ПАРОХІЙ ТА ЄПИСКОПСТВО В ТЕРНОПОЛІ.

В Тернополі — як інформує „Всхуд" — відбувся недавно зїзд Секретаріяту порозуміння польських суспільних організацій під проводом відомого з протиукраїнських виступів ген. Пашкевича. На зїзд прибув теж тернопільський воєвода Маліцький і коло 180 делеґатів з тернопільського воєвідства. Реферат про дотеперішню діяльність згаданого секретаріяту і плян праці на майбутнє подав інж. Доленґовський.

Отже референт ствердив, що „кресовий" фонд диспонує більшою квотою, з якої призвано позички на зорганізування нових торговельних станиць і ремісничих варстатів. Уже зорганізовано коло 600 нових господарських станиць з того коло 450 торговельних і купецьких станиць, понад 100 ремісничих варстатів і 24 промислові підприємства. Згаданий стан постійно збільшується. Крім того започатковано цього року будову 10 торговельних галь, що примістять від 10 до 25 крамниць. І так хліборобсько-торговельний дім у Тернополі примістить 15 крамниць, торговельні централі, домівку для однорічної торговельної школи і господарських курсів та поміщення для бюр хліборобських орґанізацій.

Акція будови прилавків (т. зв. страґанів) розвивається успішно. Дотепер на терені тернопільського воєвідства вибудовано 31 прилавків. Далі підготовляють курси в 4-ох містах у справі організації нових прилавків, а в 12-ох місцевостях вже урухомлено товарові гуртівні. В Тернополі і Теребовлі отворено торговельні школи, а в Золочеві орґанізують третю школу. На торговельних курсах перешколено понад 500 кандидатів, які вже дістали працю в терені. Торкнувшись хліборобських справ інж. Доленґовський заявився за створенням інтервенційного фонду і значного збільшення кредитів на дальшу кольонізацію.

Згідно з широко опрацьованою програмою праці в господарській ділянці в найближчих трьох роках урухомлять нові торговельні школи, вибудують 60 нових торговельних домів і 600 господарських станиць; зорганізують 1.200 нових господарських станиць; створять 200 крамниць „кулек рольнічих" у селах, де дуже мало польського елементу. Далі секретаріят порозуміння подбає, щоб усі гуртівні з монополевими виробами перейшли в руки поляків, щоб зорганізовано мережу безвідсоткових кас; щоб розбудовано організації скупу і збуту земледплодів; щоб поляки перебрали виключно у свої руки аренду всіх млинів і будували нові млини; щоб зорганізовано торговлю яйцями на нових засадах, усунувши чужих посередників; щоб розбудовано мережу молочарських кооператив і зорганізовано скупи лахміття та старого заліза. Цю велитенську програму сподіється здійснити секретаріят порозуміння при активній співпраці цілого польського громадянства і грішми з „кресового" фонду

В культурно-освітній ділянці секретаріят порозуміння змагатиме до оживлення діяльности „світлиць" Т. Ш. Л. і „людових домів". Секретаріят зорганізував сільські університети в Оглядові пов. Радехів і Ґермаківцях пов. Борщів. Далі задумує вишколити кадри освітніх інструкторів, недільні університети і районові курси та окружити спеціяльною опікою сільську молодь. В цій широко закроєній програмовій акції на перше місце висунув референт справу створення римо-католицького єпископства в Тернополі і 100 нових римо-католицьких парохій у тернопільському воєвідстві. Вкінці інж. Доленґовський обговорив основно, як слід повести пропаґанду, щоб осягнути свої цілі.

З черги забрав слово ґен. Пашкевич, підкреслюючи, що згадана програма мусить обовязувати кожну польську організацію. Далі зясував загальну політичну ситуацію та вказав на необхідність консолідації та на спеціяльні завдання польського громадянства у Сх. Галичині. Українцям, яких п. ґен. Пашкевич хоче спольонізувати при допомозі згаданого пляну, він обіцював таке: „Лише велика Польща запевнить українцям свобідний культурний і господарський розвиток (про політичні права ґен. Пашкевич дискретно забув згадати — прим. Ред.) і не буде перешкаджати в широко плянованих змаганнях на інших теренах". При кінці ґен. Пашкевич обговорював справу збільшення римо-католицьких парохій у тернопільському воєвідстві і створення польського єпископства в Тернополі. Багато місця присвятив теж підготові сільської молоді до ремесла й купецтва та захвалював суспільну і „народову" діяльність „стшельців".

Над обома рефератами розвинулася оживлена дискусія, в якій забирали голос: голова „Звйонзку земян" кн. Сапіга, кольоніст Колодзей війт з Красного А. Вітос, бурмістр Ґедройць з Микулинець, адв. Сьвірський з Тернополя, голова Секретаріяту порозуміння проф. Фішер зі Львова, б. през. Ленкевич, пос. Остафін і багато інших. Усі промовці однодушно апробували згаданий плян польонізаційної акції та заторкнули ще багато інших справ, над якими радитиме ще окремо Секретаріят порозуміння.

Зїзд закінчився приняттям між іншим резолюції у справі створення польського єпископства в Тернополі.

„Всхуд" заповідає, що до Варшави виїде в найближчому часі спеціяльна делеґація у складі воєводи Маліцького, ґен. Пашкевича, інж. Доленґовського, дир. Грещука, кольоніста Колодзея та війта А. Вітоса, яка зясує центральним чинникам згадану широко закроєну акцію в тернопільському воєвідстві і буде домагатись широкої підтримки.

Що писало „Діло" 50 років тому.

Четвер, 15 листопада 1888.

„СЛАВЯНСЬКА СОЛІДАРНІСТЬ" В АВСТРІЇ.

На вістку, що 8 молодочеських послів до австрійського парляменту під проводом д-ра Едварда Ґреґра хочуть з чотирма українськими послами до парляменту створити спільний „славянський клюб" орган старочехів „Гляс Народа" виступив з гострою статтею проти молодочехів, закидаючи їм, що вони роблять це всупереч чеським національним інтересам бо зрадять до чехів польський та інші клюби. „Гляс Народа" заявляє, що знає прикре положення русинів, але чеські посли мусять дбати передовсім про добро чеського народу. У звязку з цим „Діло" писало:

„Ці слова висказують дуже багато. Вони показують, як сумно стоять справи славян в Австрії і як по жидівськи мусять розуміти деякі славяни „славянську солідарність".

ЛЬВІВСЬКЕ „КОРЗО"

„Мешканці Львова нарікають на брак свіжого воздуха і по тій причині всі засібніші стараються все на якийсь час виїхати вліті на провінцію на села. В літі, коли настане спека, то вже й не гадати де вийти на місто, бо заки дійдеться на місце прогульки, треба переходити вулицями повними пороху; того самого зазнають і ті щасливіші, що мають повози і коні, бо справді нікуди їхати вузкими вулицями. Щоб цьому лиху зарадити, загадала секція міської ради зробити рід „корза", щось на подобу віденського Пратеру, тобто витичити дорогу для повозів 19 метрів широку, обсаджену деревами а по боках хідники для піших. Ця алея буде йти вулицею Коперника на Вулецьку дорогу, відтак звертаючись понад ставком Левицького вийде на стрийський гостинець. Звідти попри стрийський парк можна буде зайти до Софіївки і новою дорогою попри став Камінського вернеться на Стрийську вулицю. „Корзо" має бути готове на другий рік, бо пляни вже виготовлені і треба тільки закупити матеріял до розширення дороги. Крім цього ця дорога вестиме за стрийську рогачку, де відбуватимуться кінські перегони."

Вибори до сенату.

ВИБІР ЧОТИРЬОХ УКРАЇНСЬКИХ СЕНАТОРІВ.

В неділю 13. ц. м. відбулися в цілій Польщі засідання воєвідських виборчих колеґій, які вибрали 64 сенаторів і стільки їх заступників. Крім цього 32-ох сенаторів призначить цього тижня президент Мосціцький так, що в найближчому тижні відбудеться вже мабуть засідання сойму і сенату.

На 64-ох вибраних сенаторів припадає 4-ох українців і 60 поляків, майже самих членів ОЗН. Сензаційно випали вибори у Варшаві, де перепав б. міністр скарбу І. Матушевський, приятель полк. Славека, який, як відомо, перепав там підчас виборів до сойму. Далі слід згадати, що крізь сито воєвідських виборчих колеґій пролізло теж кількох діячів з партії людовців, як Руґ та інші. Вкінці деякою несподіванкою є вислід виборів до сенату також у Львові, де вийшов сенатором Олександер Семкович, який перепав підчас виборів до сойму.

Вислід виборів у 3-ох східно-галицьких і волинському воєвідстві такий:

ЛЬВІВ.

У Львові відбулося засідання воєвідської виборчої колеґії під проводом президента львівського окружного суду В. Гунінчака при участи 275 делеґатів. Сенаторами вийшли: 1) проф. д-р Л. Колянковський, 2) Марія Бартльова, дружина професора і б. премієра, 3) М. Бундзиляк, хлібороб, 4) Олександер Семкович, переплетник, 5) Владислав Пульнарович, хлібороб і 6) **дир. інж. Микола Творидло.**

ТЕРНОПІЛЬ.

У Тернополі відбулося засідання воєвідської виборчої комісії під проводом п. Тадея Лещинського у присутности 112 делеґатів. Сенаторами вийшли: 1) Віктор Врубель, хлібороб; 2) д-р В. Ляхович і 3) **Микола Малицький**, дідич зі Шляхтинець.

СТАНИСЛАВІВ.

У Станиславові відбулося засідання воєвідської виборчої колеґії під проводом президента окружного суду д-ра Ст. Шоерінґа при участи 108 делеґатів. Сенаторами вийшли: ген. Ф. Зажицький і **адв. д-р Омелян Гординський.**

ЛУЦЬК.

В Луцьку відбулося засідання воєвідської виборчої колеґії під проводом куратора Северина Мацішевського при участи 100 делеґатів. Сенаторами вийшли: 1) през. Т. Ґедройць 2) кс. Казимир Носалевський, 3) през. І. Пулавський та 4) **інж. Сергій Тимошенко.**

Летунська комунікація Карпатської України.

Як подає „Праґер Прессе", на Карпатську Україну виїхала комісія чехо-словацьких повітряних ліній щоб підшукати місце на новий летунський майдан, на місце ужгородського. Перші досліди переводили фахівці в Хусті і Солотвинських Долах, де вже є летунські майдани.

Солотвинські Доли вже мають радієву службу та технічні уладження; Хуст не є ще якслід технічно вивінований. Питання летунської комунікації Прага—Карпатська Україна вимагає з огляду на те дуже скорої розвязки; до будови нового летунського майдану приступлять негайно. На ньому будуть могти причалювати літаки мабуть цілий рік.

Покищо літаки будуть причалювати у Солотвинських Долах, опісля — у Хусті.

—o—

Чеська преса прийняла назву „Карпатська Україна".

КОМУНІКАЦІЯ МІЖ СЛОВАЧЧИНОЮ ТА ХУСТОМ НАЛАДНАНА.

„А-Зет" з 11. ц. м. (ч. 266) вживає вперше у вістках про справи Карпатської України замість дотеперішньої урядової назви „Підкарпатська Русь" — назву „Підкарпатська Україна".

Словацьке міністерство комунікації повідомляє, що для постійного звязку між східною Словаччиною та Карпатською Україною наладнано в порозумінні з військовою владою постійну моторову комунікацію на лінії Пряшів-Хуст. Правильна комунікація почалася від 10. ц. м. і вона відбувається автами й автобусами на трасі: Пряшів—Гуменне—Снина—Мала Березна—Перечин—Ремети—Поляна к. Сваляви—Свалява—Кушничі—Хуст.

В ХУСТІ ЗБУДУЮТЬ ВЕЛИЧАВУ ЄПИСКОПСЬКУ КАТЕДРУ.

Як подає пресове бюро Карпатської України, у плані розбудови Хусту передбачено м. ін. будову величавої єпископської катедри.

З польської преси.

Українська справа і Польща.

„Останні тижні принесли дуже поважну комплікацію проблеми Підкарпатської Руси, що ще недавно видавалася нам проста і ясна. Оце виявилося, що наші українці — і також у великій мірі білорусини — привязують до способу розвязки тієї справи багато більше значіння, як можна було спочатку думати".

Так починає свою статтю п. н. „Польський і західньо-український імперіялізм" п. Францішок Червіський (відомий українському громадянству під своїм парвдивим прізвищем) в „**Політиці**" (ч. 26 з 10-го листопада ц. р.). Він пише:

„На перший погляд моглоб видаватися, що закордонна політика українців повинна бути зосереджена виключно на найважнішій для них проблемі, тобто на проблемі звільнення зпід московського ярма 40 міліонів мешканців совітської України. Відомо, що ця проблема в останньому часі стає актуальніша як давніше. Якби так було, не можна булоб взагалі зрозуміти обурення українців проти відлучення Руси від Чехословаччини..."

Але коли таке обурення є, то п. Червіський, виходячи зі становища, що „опінії 7 міліонів громадян нашої держави не можна в ніякому разі уважати за справу байдужну та без значіння, пояснює те обурення одною з українських політичних орієнтацій, яку він називає **західньо-українським імперіялізмом**. Загалом кажучи він бере під увагу дві українські політичні орієнтації: 1. східню або „прометейську" і 2. західньо-український імперіялізм. Щодо першої, то вона

„мала завжди на меті створити передовсім незалежну державу над Дніпром. Ця держава спочатку задумувала навіть зрезигнувати з провінцій Річипосполитої заселених українцями, щоб усе-ж у догідній хвилині перевести їх ревіндикацію. Не вважаючи на переконання щодо необхідности такого роду еволюції політики майбутньої наддніпрянської України, ми часто на цих сторінках боронили концепції незалежної України над Дніпром, як одної зі змін у міжнародньому положенні, що нам здається найкорисніша. Справа долі українців у Червенській Землі, на Руси і в Буковині є для прихильників прометейської орієнтації — зовсім правильно — другорядна".

Друга політична орієнтація, яку автор називає західньо-українським імперіялізмом, —

„спирається — як читаємо далі — на зрозумінні величезної переваги західньо-українських земель над східніми, не вважаючи на територіяльну перевагу сходу. Підсвідомо — спираючись на досвіді 1919-го року — вона вважає наддніпрянських українців не зовсім здібними створити державу і правити нею, і хотіла би, щоб ця держава творилася етапами в той спосіб, що українці з західньою ментальністю завоювалиб українців зі східньою ментальністю. Актуальна програма українськоі західньої орієнтації — якої на мою думку найталановитішим представником є посол Степан Баран, хоча ціле УНДО знаходиться більше або менше в її орбіті — полягає властиво на 3-ох точках: 1) максімум можливости свобідного національного розвитку українців, що заселюють Польщу, Чехословаччину й Румунію, 2) змагання до злуки українців у тих трьох державах у межах одної з них і 3) завоювання для західньо-української ментальности тих українських земель, що входять у склад тих трьох держав, а які колись входили у склад Росії".

Щойно зі становища отої орієнтації — каже п. Червіський — можна зрозуміти відношення українців до справи Підкарпатської Руси і взагалі Чехословаччини". На цьому місці мусимо спростувати думку, що визначним представником тієї західньо-української концепції є посол Баран. Думку про те, що наддніпрянські українці не зовсім здібні збудувати державу видвигнув у нас і широко мотивував д-р Осип Назарук. Та це мимоходом. П. Червіський зясовує далі відношення Німеччини та Чехословаччини до обох згаданих орієнтацій української національної політики. На його думку Німеччина стоїть нині на становищі прометейської орієнтації, тобто хотіла би погодити поляків з українцями та підготовити спільний німецько-польсько-український марш на Москву і Київ. Якби тієї концепції не вдалося чомусь зреалізувати, Німеччина готова піти на західньо-українську концепцію. Цим автор пояснює собі „повну суперечностей і недосказів" політику Третього Райху у справі Карпатської України. Щодо Чехословаччини, то вона ніколи не стояла на становищі прометейської концепції, але намагалася використати для своєї державної рації західньо-український імперіялізм.

Що торкається Польщі, то її становище — каже п. Червіський — до обох тих напрямів української національної політики було досі дуже наївне. Вона підтримувала прометейську концепцію ривалізуючи до деякої міри з Німеччиною, але негативно ставилася до західньо-української орієнтації.

„Ми боялися тієї ідеольогії і не зуміли сили, що міститься в західньо-українському імперіялізмі, спрямувати в наші вітрила. Ми дозволяли, щоб її без решти опановували чужі. А все-ж це поважна сила, яка рішає практично про настанову нашої української меншини та про цілу низку інших проблем."

П. Червіський застерігається, що він не думає, щоб концепція західньо-українського імперіялізму стала основним мотивом польської закордонної політики і цілком її опанувала. Він нагадує, що Бісмарк ніколи не обмежувався до одної політичної концепції. Тому автор гадає, що у „вахлярі польських можливостей повинна фігурувати" і концепція західньо-українського імперіялізму. Він твердить, що коли під цим оглядом іде про польсько-німецьку ривалізацію, то реалізація західньо-українського імперіялізму має більше виглядів спираючись на Польщі як на Німеччині. Це промовлялоб за тим, щоб українці сперлися на Польщі. Що-ж до Польщі, то:

„ми народ насичений національними меншинами, яких маємо 36%. Але коли українська меншина перестане бути меншиною і стане співвласником Річипосполитої, як цього хоче УНДО, то насичення зникне як під ударом чародійної палички і раптом виявиться, що державою, яка поза своїми межами має найбільше людей, що змагалиб до злуки з нею, є наша Річпосполита."

П. Червіський доходить до концепції польсько-українського федералізму підкреслюючи, що її автором є п. Петро Дунін Борковський. Суть тієї концепції: при допомозі сфедерованого з польським народом українського народу, що черпав би з тієї федерації збройні сили, здобувати по кусневі інші українські землі для тієї федерації. На думку п. Червіського сфедерування західньої вітки українців з Польщею притягало би до тієї федерації і східних українців.

„Панування західніх українців над Україною чи пак над частинами України, можна практично перевести тільки як панування накинене при допомозі Польщі. В тім випадку притягання наддніпрянської України до Річипосполитої відбувалосяб до деякої міри етапами, бо найважніше, що тут булоб — це культурна асиміляція тих земель західними українцями. Ми малиб тут до діла з історичною місією універсалістичного розміру, з місією у великому стилі, що повинна йти в парі з експанзією унії на схід. Словом — ми малиб до діла з програмою гідною давніх, великих поляків."

Ясна річ, що тут найважніша справа, як дійти до тієї федерації західніх українців з Польщею. Автор дає на це питання таку відповідь:

„Одна, передвступна умовина її реалізації — це радикально закінчити національні спори у Червенській Землі на підставі резигнації з національної асиміляції і обмежитися до охорони польщини, яка вже істнує, і радикально зірвати з полонізаційною програмою східніх окраїн. Як колинебудь буде можлива програма поширити межі нашої держави, то не непритомними висновками п. Гертиха про здобуття Судетів і Смоленська в імя польської національної ідеї, але здобуттям для Річипосполитої нових просторів в імя західньо-українського імперіялізму."

П. Червіський підкреслює, що в українців така концепція завжди прозябала і в імя тієї концепції ще в 1936-ому році якийсь український політичний письменник приніс був до редакції „Політики" статтю, в якій домагався прилучення до Польщі Підкарпатської Руси.

„Сьогодні — пише автор — той чоловік не відважився виступити з подібною програмою. Він боявся, щоб його зараз таки не вбили червенські українці. Обвинувачую на цьому місці авторів нещасної української політики останніх років, національних псевдогероїв, що внеможливили поважне поширення меж Річипосполитої."

П. Червіський є тієї думки, що Польща не повинна допустити до того, щоб західньо-український імперіялізм використала якась інша держава. Це можна зробити тільки так, що українці в межах Польщі дістануть широкі свободи.

„Маємо в наших межах 7 міліонів слявянських меншин. Меншинна політика Німеччини раніше чи пізніше зробить для нас цю проблему незносною. Мусимо за всяку ціну розвязати її в спосіб корисний для Річипосполитої."

Вірний засаді, що треба мати кілька політичних концепцій, автор каже, що якби західньо-український імперіялізм хотів співпрацювати тільки з Чехословаччиною чи Німеччиною, то Польщі не залишається ніщо інше, як підтримувати ірреденту над Дніпром і... польонізувати Волинь.

Вислід конкурсу

РОЗПИСАНОГО П-ЕЮ Л. ФЕДОРОВИЧ-МАЛИЦЬКОЮ.

Мистецьке жюрі на своїм засіданні з 9. листопада ц. р. ухвалило нагороди конкурсу, розписаного дня 1. жовтня 1937, отсим мистцям:

I. За найкращу Богородицю Діву: I. нагорода анонімному авторові (Богородиця) 250 зол., II. нагорода п. Василеві Дядинюкові (Богородиця) 200 зол.

II. За найкращий історичний малюнок: п. Денисові Іванцеву (Хрещення Руси) 100 зол.

III. За найкращий український краєвид: I. нагорода п. Петрові Обалеві (Золоте Поділля) 200 зол., II. нагорода п. Василеві Конашеві (церковця о. Студитів) 150 зол.

З огляду на те, що вибір історичних малюнків був розмірно малий, нагороду зменшено з 250 зол. на 100 зол. Зате визначено другу нагороду у висоті 200 зол. за найкращу Богородицю-Діву.

Від 20. листопада до 4. грудня буде улаштована виставка всіх експонатів, присланих на конкурс, у Природописнім Музею Наук. **Т-ва ім.** Шевченка (Чарнецького 24). По виставі всі мистці можуть відібрати собі експонати назад.

Львів, 14. листопада 1938.

Члени жюрі: Ліна Федорович-Малицька, Д-р Станислав Старосольський, Проф. д-р Володимир Залозецький.

ЧЕСЬКО-СЛОВАЦЬКЕ ПОРОЗУМІННЯ У СПРАВІ ЗМІНИ КОНСТИТУЦІЇ.

У висліді довгих переговорів узгіднено всі спірні точки щодо майбутньої компетенції союзної держави. У четвер відбудеться засідання парляменту, на якому ухвалять нову конституцію.

В понеділок тісніша спільна комісія розглядає подробиці узгідненого тексту конституції.

——o——

ФРАНЦУСЬКИЙ УРЯД ЗАТВЕРДИВ ПЛЯН МІНІСТРА РЕНО.

Французький уряд ухвалив кількадесять декретів, що разом становить введення у життя пляну міністра скарбу Рено.

Декрети забороняють м. ін. 5-денний тиждень праці, забороняють збірні умови, які зменшують видайність праці і підвищують деякі податки на поштові й телефонічні оплати.

Курс франка устійнено на висоті 170 фр. за фунт штерлінгів.

Сторінка без політики.

Згоріли вже зложжя вугілля за 50 міл. долярів.

Чи воно правда, що в 1884 р. страйкуючі робітники підпалили жилу вугля в одній копальні в околиці Огайо, — невідомо. Одно відоме: — від того року, отже більше як 50 літ, горять зложжя вугля в Огайо. Час до часу вогонь добувається на поверхню землі.

Інжинири й техніки вживали вже preріжних способів, щоб угасити підземний вогонь, або бодай зльокалізувати його. Та всі заходи виявилися даремні. Вогонь перемагав наймогутніші цементові застави. До копальні скермували навіть течію річки, але і безупинний струм води не вспів угасити тієї пожежі.

На підставі загальних обчислень, вогонь знищив уже вугілля бодай на суму 50 міліонів долярів. Тепер вогонь загрожує вже багатому басейнові Гокен і якщо вогонь справді захопить той басейн, то майже десята частина американської вуглянної продукції піде з димом. Іде вже тут не про міліони долярів, але про міліярди.

В оселі Стрітсвілля підземний вогонь загрожує цілому десяткові домів. Керниці висихають, а головна вулиця міста зарисувалася в кількох місцях. За оселею западаються дерева і висохло кілька струмочків. Щілинами добуваються на поверхню землі клуби диму пари та справжні хмари саджі.

Найвища пора починати рятунок, одначе інжинири тієї думки, що все, що горить і що підміноване підземним вогнем — пропаще.

Доми, що знаходяться у загроженій полосі мають евакувати і залишити на жертву вогню. Всіх своїх зусиль уживають інжинири лиш на те, щоб стримати дальший розвиток вогню. Щоб це виконати, інжинири намагалися перетяти підземній пожежі дорогу. Тому теж велитенські машини при допомозі велитенських черпунів викопують штучні провали, які відтак заповнюють глиною. Глина має під впливом вогню ствердніти.

Коли жили вугля знаходяться глибоко, тоді треба вертіти величезні шиби, до яких вливають спершу воду, відтак насипають цементу.

Болотяно цементовий провал мусить мати коло 1.000 м. довжини, щоб міг стримати вогонь. Крім того провалу мають ще побудувати другий довгий на 1.300 м.

Праця над будовою застав відбувається в незвичайно важких умовинах. Жили вугля, що горять, віддалені всього двацяткілька метрів від застави, тому теж робітникам дошкулює жахлива спека.

Чи вдасться інжинірам зльокалізувати пожежу, важко відгадати. Всеж таки підприємці сусідніх копалень готові дати навіть великі гроші, щоб лиш урятувати свої копальні перед пожежою.

Як Стоковський учив публику.

Відомий американський диригент Леопольд Стоковський, що про нього американська преса писала недавно більше, як лицює у звязку зі здогадним коханням до Грети Гарбо, має в Америці не лиш величезну популярність. Він став справжнім пострахом концертової публики. Пострахом став тому, що він не може стерпіти невідповідної поведінки концертової публики, яка в Америці зовсім не краща, ніж в Европі. Іноді бувало таке, що Стоковський картав гостро пізних гостей, які входили підчас концерту на салю, або зовсім переривав продукцію.

Одного разу, на останньому концерті музичного сезону у Філядельфії Стоковський дав дошкульну лекцію поведінки тамошній публиці.

Коли вибила година концерту, на естраді зовсім нічого не вказувало на те, що того вечора має відбутися концерт. Щойно по кількох хвилинах явилися возні, які без найменшого поспіху почали уставляти пульти та світити лямпи. Вони робили це з галасом, недбайливо і весь час свобідно розмовляли.

Згодом почали сходитися члени орхестри, виймали без поспіху з футералів інструменти, сідали за пульти і грали. Кожний, котрий спізнився, долучувався до орхестрантів. Очевидно кожний музикант строїв спершу свій інструмент, пересував з галасом пульт, крісло, зовсім не зважаючи на те, що концерт уже почався.

Щойно по якомусь часі орхестра зібралася в комплеті і концерт відбувався правильно.

Та на тім ще не скінчилося. Перед закінченням концерту знову деякі музиканти почали збирати інструменти, гасили свої лямпи й виходили з естради. Вкінці орхестра зовсім здекомплетувалася.

Тоді публика зрозуміла, про що Стоковському йшло. Він показав публиці з естради, як вона поводиться підчас концерту. Він наче поставив публиці дзеркало перед очима.

На черговому концерті ще на 5 хв. перед початком всі місця були зайняті. Ніхто не спізнився на концерт.

Видно дошкульна лекція помогла.

Пожива з морського дна.

Англійські наукові кола від багатьох місяців застановляються над питанням, як забезпечити населення від голоду на випадок війни. Відомо, що Англія продукує ледви 1/4 поживи, якої треба її населенню. Решту вона купує за вироби свого промислу. Тепер саме вчені ведуть досліди, які, якщо дадуть позитивні вислідн, запевнять Англії самовистарчальність.

На дні моря ростуть різні рослини; деякі з них надаються до їдження. Праці стації, яка веде над ним досліди у Кардиганськім заливі, виказали, що аж 50 родів морських рослин надається до їдження або до промислових переробок. У величезних кількостях можна знайти на морськім дні матеріяли, які надаються на штучний навіз. По їх ужитті рослини осягають іноді незвичайну висоту 50 м.

Рослини, які можна їсти, звичайно дуже смачні та мають у собі багато мінеральних солей, передусім багато фосфору, йоду та брому. Вже тепер виробляють в Англії з деяких водоростів повидла, які своїм смаком пригадують помаранчі. Досі англійські тримають вислідн своїх дослідів у тайні, але небавом цілий світ переконається, що море може нас живити не тільки своїми звірятами, але й рослинами.

НАЙШИРШИЙ МІСТ У СВІТІ.

Данський парлямент ухвалив проект будови кількох мостів, що мають получити Ютляндію з островами Зелянд і Фін. Перший із тих мостів перекинуть над просмиком, що ділить Ютляндію від Зелянду і він матиме 1 км. ширини. Отже буде він найширшим мостом у світі.

Роботи над будовою того мосту вестимуть під доглядом американського інжиніра Фільда, який вибудував найдовший міст у світі, а саме у Сан Франціско над Оклендом.

У Данії сподіються, що будову того мосту закінчать вже чегового року. З будовою мосту лучать великі надії на збільшення туристичного руху та на оживлення вантажної комунікації.

———o———

НІМЕЦЬКІ ЖІНКИ НЕ ПОВИННІ КУРИТИ.

В Німеччині почали нову акцію за тим, щоб німецьким жінкам заборонено курити не лиш у прилюдних місцях, але і дома.

У статті, що її помістив журнал „Штірмер", подано таке:

„Жінки, які курять, не можуть мати таких здорових дітей, як жінки, що не курять".

Гітлер та Мусоліні ведуть дуже просте життя та відмовляють собі „приємности курення". Проте вони незвичайно діяльні і довершили багато великих діл.

„Геть з тютюном для наших жінок, геть з тютюном для наших дітей!"

ДЕСЯТЬ ЖІНОК БЕЯ ФЕРІДА.

Із Стамбулу подають часописи таку цікаву та одночасно веселу подію. До одного з тамошніх судів прийшов 94-літній турок Бей Ферід, який просив розводу.

— Вона мені надоїла — казав Бей Ферід — крім того вона вже постаріласи. Їй тепер 60 літ. І я тому хочу женитися з молодшою.

На те жінка Бея заявила таке:

— Я в нього вже десята жінка. Він має 94 роки і тепер хоче одинацятий раз женитися.

Суддя подумав хвилину й відтак заявив:

— Бей Феріде, розводу я вам не дам. Бути десять разів жонатому — це доволі з вас.

НАЙХОЛОДНІШІ ТЕРЕНИ У СВІТІ.

Найнижчу температуру має містечко Верхоянськ у Совітах. Температура доходить там іноді до 70 ст. нижче зера. Отже це найнижча температура в місцевостях підбігунових околиць.

Найвищу температуру має Мас... ській Еритреї над Червоним Морем.

До Українського Громадянства львівського повіту.

Львівське Повітове Староство письмомо з 27. X. 1938 р. ч. Поль. 10 a/80/38 дало Львівському Повітовому Союзові Кружків „Рідної Школи" дозвіл на переведення осінньої збірки на „Рідну Школу" в селах і містечках львівського повіту в днях 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20. і 21. листопада 1938. (при збереженні законних постанов про прилюдні збірки).

З огляду на прикре матеріяльне положення всіх 8-ми львівських вселюдних шкіл „Р. Ш.", з огляду на те, що великий процент сільської дітвори львівського повіту користає з тих шкіл і з огляду на те, що оплата за науку в тих школах непропорціонально мала в порівнанні з видатками на удержання тих шкіл, — Рада Львівського Повітового Союзу Кружків „Рідної Школи" просить і кличе все українське громадянство львівського повіту, в першу чергу поодиноких місцевих збирачів, запрошених до переведення тої збірки, подбати ласкаво про те, щоб ця збірка обхопила якнайбільше число жертводавців та принесла якнайкращий вислід.

Львів жде на свої села та містечка, нехайже вони скажуть своє слово богатою збіркою на „Рідну Школу"!

У Львові 10. XI. 1938 р.

Рада Львівського Повітового Союзу Кружків „Рідної Школи".

Промисл — ядром народнього господарства Карпатської України.

ПІДЗЕМНІ БАГАТСТВА ЗАКАРПАТТЯ НАЙДУТЬ ДОГІДНИЙ ЗБУТ НА ЧЕСЬКОМУ РИНКУ.

Пресове бюро Карпатської України заперечує твердженням ворожої пропаганди, мовляв: Карпатська Україна бідна, нежиттєздатна.

Тимчасом ця країна має чималі природні скарби, яких до цього часу як слід не експльоатовано лише з вини влади, що була в чужих руках та свідомо спинювала розвиток країни, яка **має всі дані, щоб стати визначним промисловим** осередком Східної Европи.

МІНЕРАЛЬНІ БАГАТСТВА.

Уряд переведе земельну реформу, меліорації, комасації, введе інтенсивне господарство — **та не хліборобство буде ядром господарки молодої держави, а промисл.** Карпатська Україна має дуже багаті, але мало вихіснувані копальні, яких продукцію можна збільшити 4 рази.

Майже під цілим Закарпаттям є багаті поклади **соли.**

Залізна руда з Карпатської України, одна з найліпших в Европі, має до 40 прц. заліза. Вона до тепер майже не вихіснувана, але тепер найде широкий збут у Чехії, яка втратила свої багаті копальні заліза. Чимало закарпатської залізної руди купувала Мадярщина.

Те саме можна сказати про **вугілля,** якого Чехія вже тепер чимало спроваджує зі закордону.

Крім того Карпатська Україна має багаті поклади **нафти, каоліну, вапняка,** має догідні каменоломи.

Чи не найбільшим багатством Закарпаття є ліси.

У приспішеному темпі опрацьовують тепер пляни вихіснування усіх цих скарбів.

Будова шляхів уже почалася.

50.000 РОБІТНИКІВ НАЙДЕ ПРАЦЮ.

Як обраховує „Нова Свобода", у цій господарській розбудові найде працю коло 50.000 робітників. Коли приймемо, що пересічно родина має 5 членів, зясуємо собі, що **прожиток найде коло 1/4 міліона людей — а працю,** і то добре винагороджену, дістануть лиш наші люди.

ПЕРШИЙ РАЗ ЗАПАНУЄ НА ЗАКАРПАТТІ ДОБРОБУТ.

Авдиція кінчиться словами Франка: „Лупайте цю скалу!"

У КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ Є ЛИШ 1.749 БЕЗРОБІТНИХ.

Як стверджує офіційна стаття, у жовтні було в цілій союзній державі зареєстрованих 76.874-ох безробітних. З того на Чехію з (Моравією) припадає 60.466 безробітних, на Словаччину — 14.659, на Карпатську Україну — лиш 1.749.

Обєднання шістьох чеських партій.

ЗА ВИНЯТКОМ СОЦІЯЛІСТІВ УСІ ЧЕСЬКІ ПАРТІЇ ОБЄДНАЛИСЯ.

Чехо-словацький премієр ґен. Сирови завізвав в останнє, щоб усі чеські партії обєдналися. Він загрозив, що коли вони цього не зроблять добровільно, уряд розвяже їх. У відповідь на цей заклик минулої неділі (13. ц. м.) шість чеських партій: фашисти, аґрарники, народне обєднання, дрібно-міщанська партія, народні соціялісти (Бенеша) і промисловці, обєдналися в одну політичну орґанізацію; мабуть до цього бльоку приступлять теж і клерикали.

До цього обєднання не приступили лише соціялісти, які змінюють назву на „партію праці".

ФАБРИКА СКОДИ НЕ ПЕРЕЙШЛА У НІМЕЦЬКІ РУКИ.

У польській пресі появилась була вістка, що більша частина акцій чеської фабрики зброї Скоди перейшла у німецькі руки.

Чехо-словацьке посольство у Варшаві рішуче заперечує цю вістку.

У ПРАЗІ БУДЕ 11 ММІНІСТЕРСТВ НА МІСЦЕ 14-ОХ.

Два нові міністерства.

Чехо-словацька рада міністрів рішила зліквідувати міністерства: уніфікації залізниць, пошт і телеграфів, здоровля і фіз. виховання та суспільної опіки.

Зате основано два нові міністерства: комунікації та суспільної і санітарної адміністрації. Разом буде мати празький уряд 11 міністерств.

—o—

Премієр Волошин про положення у Карпатській Україні.

НАСЕЛЕННЯ З ЕНТУЗІЯЗМОМ ВЗЯЛОСЯ ДО ПРАЦІ.

З радіопередачі з Хусту в год. 16.05 довідуємося:

Премієр Карпатської України о. д-р Августин Волошин у розмові з кореспондентом радія заявив, що всі вістки про якінебудь неспокої на Карпатській Україні та про якінебудь делеґації карпатських українців до мадярської влади з проханням прилучити Закарпаття до Мадярщини — неправдиві. Поширюють їх вороги Карпатської України у диверсійних цілях. Населення Карпатської України розуміє, що тепер воно будує державу для себе і виключно для свого добра і з великим ентузіязмом взялося до праці.

Коли може бути мова про якенебудь невдоволення, то невдоволене населення, що дісталося під мадярську окупацію. Селяни масово втікають з занятих мадярами сіл і дуже часто залишивши все майно голі й босі дістаються до Карпатської України намагаючись урятувати життя і залишитися на волі. Ціла низка українських сіл по мадярському боці зовсім опустіла. Українська влада з отвертими руками приймає всіх тих братів, що рятуються перед окупантами і запевнить їм місце, працю та прожиток.

ГОЛОД У МУКАЧЕВІ І РОЗЧАРУВАННЯ В УЖГОРОДІ.

З тієї самої радіопередачі довідуємося, що в Мукачеві, який відірваний не тільки від рідної території, але тепер ще також від окупаційної держави, вичерпалися харчеві засоби. Літра молока коштує сьогодні 4 корони, тобто ціна його зросла на 300 відсотків. Населення з тривогою чекає зими, бо вичерпалися припаси дерева, якого не можна дістати.

В Ужгороді розчарування охопило всі мадярофільські кола. Щойно тепер ці кола зрозуміли, що не Закарпаття втратило Ужгород і Мукачів, тільки Ужгород і Мукачів утратили Закарпаття.

—o—

ЗМІНИ В ТУРЕЦЬКОМУ УРЯДІ.

Як це ми згадували, дотеперішній турецький премієр Баяр утворив новий уряд. До нього належать всі члени попереднього уряду за винятком міністра закорд. справ Рушту Араса й міністра внутр. справ Сукру Кая.

Місце Рушту Араса заняв дотеперішній міністр справедливости Сараджоґлю, міністром внутр. справ став заступник предсідника національних зборів Сайдама, міністром справедливости Уран.

ТІЛО КЕМАЛЯ АТАТУРКА ЗЛОЖАТЬ ТИМЧАСОМ В ЕТНОГРАФ. МУЗЕЮ В АНКАРІ.

Як подає турецька телеґрафічна аґенція, після похорону зложать домовину Кемаля Ататурка у великій салі етноґрафічного музею в Анкарі; коло домовини стане почесна сторожа. Там буде лежати тіло Ататурка, доки не побудують величавого саркофаґу.

—oo—

НИНІ ВИБОРИ ПРЕЗИДЕНТА ЛИТВИ.

Нині (понеділок) відбудеться вибір президента Литви. Бере в ньому участь 120 електорів.

—o—

ЯПОНСЬКИЙ УРЯД НЕ ДОЗВОЛИТЬ УРУХОМИТИ ПЛАВБИ НА РІЦІ ЯНТСЕ.

В понеділок рано японський уряд доручив амбасадорам Анґлії та Франції відповідь на ноту у справі плавби на Янтсе.

Як припускають у добре поінформованих колах, Японія стверджує у цій відповіди, що неможливо негайно урухомити цю плавбу.

Нові протижидівські постанови відповіддю на паризький атентат.

ЖИДИ ТРАТЯТЬ ВАРСТАТИ ПРАЦІ І ПЛАТЯТЬ КАРНУ КОНТРИБУЦІЮ.

Німецьке Інформаційне Бюро повідомляє: Під проводом марш. Ґерінґа відбулася конференція, в якій взяли участь міністри: Фрік, Ґебельс, Ґертнер, Крозік і Функ; вони обговорили розвязку жидівської справи та постановили низку гострих протижидівських кроків. Як виконавець 4-літнього господарського пляну, марш. Ґерінґ видав розпорядок, на основі якого від 1. січня 1939 р. жидам не буде вільно вести детайлічної торговлі, експедиційних підприємств, бюр поручень та самостійних ремісничих підприємств. Жид не буде могти бути управителем підприємства. Якщо жид займає в підприємстві керівне становище, йому можна виповісти працю 6 тижнів наперед, щоб не позбавляти підприємство проводу.

Усі шкоди, що їх потерпіли жиди 8., 9. і 10. ц. м. мусять негайно направити жидівські власники. Премії з обезпечень, належні за знищені обєкти жидам німецьким громадянам, конфіскує уряд. Уряд рішив наложити на ціле німецьке жидівство гривну у висоті одного міліярда німецьких марок як кару за паризький атентат; ціла ця квота припадає Німеччині.

Марш. Ґерінґ видав уже виконавчі постанови у цій справі.

Мін. Ґебельс заявив у інтервю представникові Райтера, що передбачено ще дальші протижидівські постанови.

Майно німецьких жидів оцінює він на 8 міліярдів.

АРЕШТУВАННЯ.

Як подає Нім. Інформаційне Бюро, в Берліні арештовано до 1600 жидів. ПАТ оцінює кількість арештованих на 2.000.

—o—

Заява.

У 239. ч. „Українських Вістей" з 17. жовтня 1936. р. виступив я прилюдно з різними закидами проти тодішньої Ради Товариства Письменників і Журналістів ім. І. Франка. Стверджую оцим, що ці мої закиди були неоправдані та що я впав жертвою фальшивої інформації. Жалую, що я зробив ними моральну шкоду Товариству Письменників і Журналістів ім. І. Франка, яку хочу цією своєю заявою направити. Зокрема, якщо я в тім своїм тодішнім виступі особисто образив когонебудь з членів Ради ТОПІЖ-у, собливо її Голову, беру свої слова назад та висловлюю жаль з приводу їх появи. **Анатоль Курдидик.**

Львів, 11. листопада 1938.

—о—

СМЕТОНА ЗНОВУ ПРЕЗИДЕНТОМ ЛИТВИ.

В останній хвилині довідуємося, що зібрання електорів вибрало пр езидентом Литви дотеперішнього президента Сметону.

—о—

НОВИНКИ.

— ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

— ПОДАЄМО ДО ЗАГАЛЬНОГО ВІДОМА, що всякі оповістки про загальні збори, концерти, відчити, товариські сходини, посмертні згадки та вістки особистого характеру містимемо тільки за оплатою. — Адміністрація „Діла".

— ПЛАТІТЬ ТОЧНО ПЕРЕДПЛАТУ! ПРИСИЛАЙТЕ ЗАЛЕГЛОСТИ! Ш. Передплатників просимо вирівняти залеглості, бо стримаємо висилку часопису! Присилайте точно щомісячну передплату, бо інакше не дістанете книжки зі щомісячної Бібліотеки „Діла"! Наш часопис найдешевший, бо крім 10-ти сторінок найкращої щоденної газети за 16-ти сторінок під неділю, — даємо точним передплатникам щомісяця даром одну прегарну і вартісну книжку величиною від 10—15 аркушів друку. Точний передплатник „Діла" складає за рік Бібліотеку „Діла" з 12 томів.

— Людина без записника — генерал без мапи. Кожний інтелігент ХХ-віку мусить вести свої щоденні діла „з олівцем у руці", цього вимагає від нього темпо наших днів, постійна змінливість вартостей гроша, праці, товару, тощо. Єдиним практичним помічником, підручним провідником у всіх тих заплутаних справах буде для Вас календар-альманах „Криниця" на рік 1939, із багатим, прецікавим змістом, великою інформативною частиною, яка стане все в пригоді у Вашій праці. Найважнішою новиною в „Криниці" є **ОКРЕМИЙ ЗАПИСНИЙ ТИЖНЕВИЙ КАЛЕНДАР-ТЕРМІНАР,** такий важний і конечний при щоденних записках ділової людини. Приступна ціна „Криниці" зол. 1.50 дає кожному змогу засобитися найкращою альманахово-інформативною настільною книгою цього року. Не гайте зі замовленням, бо скоро наклад може вичерпатися. Замовляйте у Видавництві „Діло", Львів, Ринок 10 або у всіх книгарнях чи продавців часописів. .—2

— **Асистент** Загального Шпиталю у Львові **д-р Левицька Наталія,** ординує в хор. дитячих і внутрішніх, Стечковського 6 (Филипівка, бічна Торосевича). 2347 1—3

— **З якнайкращих** шкірок футро — поручає і виконує у нас тільки Юліян Глушевський — рік оснув. 1928 — Львів, пл. Капітульна 3. I. пов., телефон 254-46. 1430 —?

— **Магазин постелі Р. Джала** — Львів, Хорущини 5, поручає ковдри, матраци — переробляє ковдри по 4 зол., матраци по 6 зол. Приймає піря до прання. Тел 294-81 1186 —100

— **15 хвилин рецитації творів Лесі Українки.** У вівторок 15. ц. м. львівське радіо передає в рамцях літературної чвертьгодини в 14. год. рецитації творів Лесі Українки у виконанні відомої рецитаторки Сеник-Грешакової.

— **Українські комунікати** передають радіовисильні Братислава і Банська Бистриця в таких годинах: 7.10 або 7.30 рано, 12.55 вполудне, по год. 14-ій, 16.05, між год. 19—19.30 вечором, 21.05 і 23.05.

— **З церковного життя.** В неділю 13. ц. м. з год. 12. вполудне відбулася в митрополичій каплиці інсталяція о. прелата Л. Куницького на прелата-кустоса, о. В. Томовича на прелата-схоластика й о. О. Ковальського на прелата канцлера та о. Р. Лободича на греміяльного крилошанина гр.-кат. Митрополичої Капітули у Львові. Інсталяції довершив сам о. Митрополит у присутности цілої Капітули й о. ігумена Климентія. В честь інстальованих видав потім Митрополит обід для цілої своєї Капітули.

— **„Як будете бавитися в політику"..** В ночі з 3. на 4. ц. м. комендант станиці поліції у Збоїсках в асисті поліцая Ромчковського зробив ревізію у крамаря кооперативи Петра Янчишина у Збоїсках. Янчишин лежав саме тоді хорий, а його товариші Евстахій Кудлатий і Лев Ставарський клали йому баньки. Не зважаючи на те, поліція перетрясла убрання і валізи шукаючи за зброєю. До Евст. Кудлатого комендант звернувся з погрозою: „Як будете бавитися в політику, то вам покажу..." Підозрівав, що це п. Кудлатий удекорував могилу поляглих борців перед панахидою в церкві.

— **Вийшли на волю.** В суботу 12. ц. м. вийшло на волю зі судових арештів у Львові понад 50 молодих українців зі Львова і з львівського повіту, яких поліція арештувала в ночі з 29. на 30. жовтня ц. р. По двотижневім побуті в судових арештах вийшли на волю: В. Янів, ред. Б. Кравців, інж. Р. Шухевич, м-р Ґут-Кульчицький, В. Гут, студ. Клявдій Білинський, ред. Ст. Арсенич, ред. В. Качмар, В. Кук, студ. І. Сеґрант, Богдан Ліщинський, Борис Левицький, Вол. Левицький, Святослав Левицький, В. Соколовський, Юрко Соколовський, Тимко Семчишин, Ом. Логуш, м-р М. Ценко, Іван Балацький, М. Дзівак, Яр. Дуб, Евген Малащук, Василь Турковський, Петро Олійник, А. Питляр, М Прокіп, М. Матвійчук, Ом. Литвинович, Ів. Равлик, Яр. Хомів, В. Боровик, М. Пухаль, Льонгін Сторожук, Лев Зацний, Петро Федорів, Яр. Логін, Б. Рибчук, Яр. Петрів, Яр. Дудар, В. Гут, А. Кузьма, Ст. Нiклевич та Яр. Логин — усі зі Львова. Їх арештувала поліція під закидом „підготови демонстацій з нагоди 20-ліття українсько-польських боїв". Далі вийшов на волю молодий селянин Іван Хомяк зі Стороннятина, молодий хлопець Володимир Максимів з Підлісок Малих, дир. І. Фур з Ременова та багато інших.

— **„Сполем" відпекується співпраці з українцями.** Свого часу ендецьке „Слово Народове" написало, що кооператива „Сполем" хоче „до спілки з українцями" опанувати господарське життя Східної Галичини. „Сполем" заскаржило названу газету до суду за образу, а редакція „Слова Народового" назвала автора тієї замітки, п. Адама Єннера. Цей останній склав на черговій судовій розправі заяву, що його закид, немов „Сполем" іде разом з українцями і жидами та таким робом приносить польському населенню шкоду — поляграв на фальшивих інформаціях і не відповідає правді і тому п. Єннер перепрошує „Сполем" за кривду. — У цій справі є два пікантні моменти: 1) п. Адам Єннер, це син Владислава Єннера, колишнього директора Союзу Рільничих Кооператив, тепер професора кооперативного ліцею у Львові, отже людини, яка — згідно з ідеєю кооператизму — не повинна вбачати у конструктивній праці українських кооператорів шкоди для польського населення, а в співпраці з українськими кооператорами — аж такої ганебної речі, яка вимагалаб суду і перепросин. Не знаємо, що думає п. Владислав Єннер, у кожному разі його син, тепер ще студент, вважає за можливе бавитися в алярмування польської прилюдної опінії страшаком „української небезпеки" та в доноси на тих поляків, які можуть щонебудь спільного мати з українцями. 2) З польської сторони чуємо в'чно, що українці не хотять „співпрацювати", але одночасно ціла велика польська кооперативна організація вважає за відповідне навіть до суду скаржити за клевету, якщо хтось напише, що вона — співпрацює з українцями!

— **Пан Хшановський не розуміє по українськи.** На вул. Валовій у Львові є цукорня п. Хшановського. Купувало у нього й чимало українців, може тому, що дехто з наших людей знав, що той пан був близько посвоячений з відомою українською родиною. Тимчасом позавчора, коли прийшла до тієї цукорні одна українська громадянка і попросила тісточок, почула різку заяву „не розумем такего єнзика". Панночка за прилавком так само заявила, що „не розуме", а коли наша громадянка почала говорити по німецьки — дістала науку, що у крамниці треба говорити мовою її власника. Сумніваємося, чи дотеперішні українські клієнти цукорні п. Хшановського схотять входити з ним у фільольоґічно-патріотичні дискусії.

— **Будівельна катастрофа** трапилася в суботу 12. ц. м. у Львові, при вул. Під Дубом ч. 6. Завалилась частина старого дому. Троє дітей Августини Рат упали з меблями до пивниці. Дві особи поранені. До катастрофи дійшло у звязку з перебудовою каналу під будинком.

— **Краєва хроніка.** В Озерянах, товмацького повіту, від удару грому в часі бурі занялися будинки Естери Кріґель. Огонь перенісся на сусідні загороди, які знищив з живим та мертвим інвентарем. — У Грушці, товмацького повіту,

ураган зовсім розвалив дім Михайла Барчу... — У Словіті, перемишлянського повіту, Мик... Ковалюк зі Львова наїхав моторовером 64-літ... Марію Тестів, що 30 хвилин після того вмер...

— **Смертельні стріли до вломника.** Перед ти... нем невідомі вломники дісталися до магази... ювиліра Боруха Геннера в Перемишлі, як... обікрали до тла. Шукаючи за злодіями полі... звернула увагу на вломника Й. Підгурського... Перемишля, який щойно вийшов з вязниці, д... відсидів 5-літню кару за вломи. Одночасно п... ліція ствердила, що Підгурський виїхав д... Львова. На днях поліціянт з Родатич пов. Г... родок стрінув Підгурського на гостинці і хо... його вилеґітимувати. Одначе тому, що Підгу... ський кинувся на поліціянта, цей смертельно... зранив вломника, який за хвилину помер.

— **Засуд урядовця староства за зневагу.** П... ред окружним судом у Новгородку відповіда... двох урядовців староства з Баранович, про... яких вніс акт обвинувачення Й. Махой з Ба... нович за зневагу. Одного з них окружний с... засудив на місяць арешту з припиненням ка... на три роки і 100 зол. гривни та на заплату с... дових коштів, другого увільнив від вини і ка...

— **Военний суд у Чернівцях** засудив 16 уч... ґімназії в Сучаві на кару вязниці від 6 до... місяців за те, що належали до нелеґальної ор... ґанізації б. залізної гвардії.

— **Комасація 500 сіл на Литві.** Литовська з... мельна комісія перевела комасацію 500 сіл, ... створила 15.000 наділів для 10.000 хліборобів. Крім того переведено парцеляцію 40 вели... господарств простором понад 10.000 гектар... При комасації працювало понад 200 інжен... землемірів.

— **Велитенські заробітки французької пошти.** Французьке міністерство пошт, телеграфів і те... лефонів має обороту річно коло 400 мілі... франків. В одному році пошта вис... 1.600,000.000 листів, чотири міліярди пошт... 65 мілонів поручених листів і карток та 31 м... ліонів поштових переказів.

— **Крав гроші, щоб позолотити зуби.** З ка... високої хліборобської школи в Букаре... вкрав студент І. Дука 100 тисяч леїв. На ... І. Дука зізнав, що грошей потребував на ... золочення своїх зубів сподіючись, що м... більший успіх у жінок. І дійсно по крадежі ... шей Дука пішов до дентиста і доручив ... покрити свої здорові зуби золотом. Арешто... ний Дука має ледви 17 років.

В. ШАНОВНИХ АВТОРІВ І ДОПИСУВАЧІВ

просимо завжди памятати, що рукописи тр... писати тільки на одній сторінці, чітко і в... разно, залишати між рядками відступ (... інтерлінію) і вживати паперу, на якому чорн... не залива. Рукописи, що не відповідають ... вимогам, Редакція може використати ті... з трудом.

— **Вже навіть японці матимуть універси...** Фінляндський уряд має великі заслуги в ... рюванні неграмотности між лапонцями, ... кими є тепер ледви 3 відсотки неграмотни... пер фінляндський уряд рішив відкрити для ... понців університет у найдалі на півн... ній місцевости Фінляндії. В університеті ... датимуть в лапонській мові.

— **Новий винахід пострахом злодіїв.** ... технік у Трієсті винайшов прилад, ... хом злодіїв, які крадуть самоходи. ... лягає на тому, що мотор вкраденого са... починає сильно гудіти, а сирени ... стати з хвилиною, коли злодій ... вкрасти самохід і пустить мотор. ... двері самоходу автоматично замикаються і ... дій не може втекти зі самоходу.

— **Білі орли в Пиринеях.** Лісничий Анрі Кольомб застрілив на днях у пиринейських лісах білого орла, якого крила були довгі на 1.80 м. За свій вчинок дістав нагану від власника лісів, який станув на становищі, що такого невиданого орла не слід було вбивати. Кольомб заявив, що вже кількакратно бачив білого орла підчас своїх мандрівок по пиринейських лісах, але щойно тепер удалось йому застрілити одного з них.

— **Нащадок Атиллі.** Один з найздібніших старшин марш. Чан-Кай-Шека поручник Кі-Гун-Тсен виводить свій родовід у простій лінії від провідника гунів Атиллі. Між своїми предками поручник Кі-Гун-Тсен начислив 467 прізвищ визначних китайських полководців, учених, поетів і державних мужів. Талановитому поручникові усміхається в китайській армії велика карієра. Його призначить штаб китайської армії керманичем оперативного відділу.

— **Масова крадіж книжок.** Англійська поліція „Скотленд Ярд" шукає пильно за злодіями, які масово крадуть книжки з бібліотек і книгарень у Льондоні. Поліція обчислила, що злодії вкрали протягом року понад міліон книжок, вартости 250.000 фунтів штерлінґів. Злодії мають спеціяльні течки та окладинки, до яких ховають незамітно крадені книжки. Злодії спеціялісти у крадежі книжок заробляють тижнево коло 30 фунтів штерлінґів з продажі крадених книжок.

— **Як повстає жовчеве каміння.** Коли печінка ліниво виділює жовч у жовчевім міхурчику збирається її велика кількість. Вона густіє, бо вода, яку вона має в собі всисається у стінки міхурчика і через цей запір жовчі твориться в ній осад. З цього осаду повстають грудочки, так зв. „жовчевий пісок". На грудочках громадяться соли, які творять нормальний склад жовчі, а на них повстає знова новий осад. Через те грудочки більшають постійно і таким робом твориться в них жовчеве каміння. Саме воно спричинює в укладі багато недомог, наприклад: болі в боці і підсерцевім ділку де сходяться ребра, болі печінки, нахил до запору, обложений язик, гарячка і несмак в устах, відбивання ґазами, здуття і буркіт у кишках, темна і мутна сеч, свербіння шкіри, жовтаві плями на шкірі, болі і завороти голови, хвилювання, тощо. Занедбування жовчевої камиці може стати дуже небезпечним і грізним для здоровля людини. Жовчеве каміння, яке довший час перебуває в міхурчику, подражнює постійно стінки, викликує запалення міхурчика а по якімсь часі може довести до обложення вередами, розпиня і різних ускладнень. Люди, які недужають на жовчеву камицю не повинні в ніякім випадку занедбувати лікування, яке полягає в цьому, щоб усунути жовчеві верстви і не дати їм творитися. Йдучи по засаді, що краще запобігти всяким недугам ніж їх лікувати, люди із нахилом до недомоги печінки повинні звернути увагу на ділання тієї такої важної залози і не допустити до запору жовчі в печінці. В який спосіб можна це зробити пояснює докладно **брошура, яку висилає даром Хем.-фізіол. Лябораторія „ХОЛЕКІНАЗА" Г. Немосвського, Варшава, Нови Свят 5, або теж дістанете її в кожній аптиці і дроґерії.**

— **Холодні вітри віють з півночі.** Сонце вже „не світить" так як досі. Осінна симфонія вже почалась. Прийшла пора року спеціяльно небезпечна для людського здоровля. Зміни температури приходять такі наглі, що важко припоровити до них кожний раз свій одяг. Збаламучені нераз гарною, теплою погодою „золотої осени" виходимо з дому в легкім одязі, щоб хвилинку пізніше наглий холодний дощ промочив нас до нитки. Ясна річ, що наслідок такої пригоди не дає на себе довго чекати: простуда готова. Тоді вживаємо 2—3 таблетки Аспірини а теж зміна одягу на тепліший охоронить нас перед небезпекою поважніших недуг.

—o—

Спорт.

ПЕРЕМИШЛЬ. **СЯН — УКРАЇНА 2:1 (1:0).**

Перші в історії обох наших дружин змагання за мистецтво Окружної Ліги відбулися минулої неділі в Перемишлі. Обі дружини займають протилежні місця в табелі: Україна сягає по мистецтво О. Л., Сян мусить ратуватися перед деґрадацією. Тому не диво, що змагання двох найкращих українських дружин мали чимале значіння. Переможцем вийшов Сян, який виявив більшу амбіцію та запал.

Обі дружини виступили в таких складах:

Україна: Восий, Мікльош II, Гошовський, Романець, Нойман, Каратницький; Магоцький, Скопень, Мікльош, Богурат, Тихолїз.

Сян: Нижанківський II; Медвідь, Буш; Онисик, Неофіта, Ходань; Нижанківський I, Березовський, Дигдалевич, Турко, Медицький.

Після взаємних привітів та обміни прапорців гру почала Україна, яка відразу переводить небезпечну акцію правим боком. У перших хвилинах переважає Україна, одначе Нижанківський знаменито боронить. Згодом щастя усміхається Сянові, та й він не використовує догідних ситуацій. Перші ворота здобуває Сян в 11 хв. Медицький подав до середини, мяч відбивається від кількох ніг і вкінці Дигдалевич добиває його до воріт — 1:0. Якийсь час вирівняна гра. Україна має змогу здобути ворота, коли стріл Скопеня продовжує Богурат. Дослівно в останній секунді Ходань відкопує мяч із воротної лінії на ріг. Інші небезпечні ситуації під воротами Сяну ратує ефектовно й певно Нижанківський. Годиться при цьому підкреслити, що суддя п. Земан не мав нагоди до інтервенції і щойно в 30 хв. наказав перший вільний коп за припадковий фавль. Не зважаючи на гарні акції нападників чорно-червоних та на кілька догідних ситуацій, повільність тих нападників у вирішних моментах та одночасно завзяття заложників і помічників Сяну не дають змоги осягнути вирівняння.

Після перерви вже в 3. хв. Сян здобуває другі ворота після стрілу Турка, що його добиває Дигдалевич — 2:0.

Зараз потім (7 хв.) Скопень здобуває ворота для України з подачі Мікльоша. Вислід 2:1 для Сяну не змінюється вже до кінця змагань, хоч ні дружини мали ще чимало добрих нагод.

В Україні незле грала залога. Восий боронив певно, хоч при пропущенні других воріт не був без вини. В помочі добре грав Нойман. Найслабшою частиною був напад, зокрема правий бік: Магоцький-Скопень. Найкращий у нападі Богурат.

У Сяні на повне признання заслуговує воротар. Нижанківський, який боронив у безнадійних ситуаціях. Незле списалася залога, хоч вона розігралася щойно по двадцяти хвилинах. Найслабше грала поміч. На Ходаневі пізнати було повільну двомісячну перерву внаслідок дисквааліфікації. Також Неофіта й Онисик не вдоволили у 100 відсотках. У нападі найкращий Турко. Добре й мудро грав теж чільник Дигдалевич. Інші назагал вдоволили.

Коли взяти під увагу величезну амбіцію сяновиків, то їх перемога над без сумніву кращою технічно і під оглядом рутини Україною заслужена. При великій своїй амбіції мав теж Сян і велике щастя, що разом зложилося на його успіх.

Видців к. 1500. Суддя п. Земан мав легке завдання, з якого теж вивязався зовсім добре.

ОКРУЖНА ЛІГА.

ДРОГОБИЧ: **ЮНАК — ПОҐОНЬ (Стрий) 2:0 (1:0).**

Юнак виступив до цих змагань у дещо зміненому складі, а саме пересунув Жувалу до нападу, а його місце в помочі заняв юніор Адамський, що був найкращим у цій лінії і взагалі одним із найкращих на грищі. Гра була жива і дуже гостра, але суддя п. Саварин зумів вдержати обі дружини в належних карбах. Перші ворота добув Кручек з випрацювання Гурського.

ЛЬВІВ. **ПОҐОНЬ І. Б. — ПОЛЬОНІЯ 6:1.**

Катастрофальна програна Польонії, яка скочується чимраз нижче. Поґонь висунулася несподівано на друге місце в табелі.

РЯШІВ. **РЕСОВІЯ — ВКС 2:1.**

Ресовія віпхала ВКС на четверте місце в табелі.

ТАБЕЛЯ ОКРУЖНОЇ ЛІГИ.

1. Юнак	11	16: 6	23:11
2. Поґонь І. Б.	12	14:10	26:18
3. Україна	**10**	**13: 7**	**26:14**
4. В. К. С.	11	12:10	26:15
5. Ресовія	10	12: 8	24:22
6. Корона	12	12:12	18:32
7. Поґонь Стрий	11	11:11	33:22
8. Чорні	10	11: 9	19:17
9. Гасмонея	11	11:11	14:17
10. Лехія	10	9:11	14:12
11. Р. К. С.	11	8:14	8:12
12. Польонія	12	7:17	15:31
13. Сян	**11**	**6:16**	**11:32**

А-КЛЯСА.

СКАЛА НЕ МАЄ ЩАСТЯ ДО ТУР-У.

Стрий. ТУР (Дрогобич) — Скала 3:1 (1:0). Поразка стрийської Скали з дрогобицьким Туром 1:3 повторяється вже тричі з черги і переходить у свого роду „традицію". Скала заграла на своєму грищі слабо. Зокрема анемічно грав напад, що не виявив ясного обличчя. Поміч грала теж вуди нижче своєї нормальної форми. Найкраще грала залога, зокрема Держко. Мазецький на воротах був виразно недиспонований. Єдині ворота для Скали здобув Заплатинський. Для Туру Панич і Бек (2). Суддював ред. Пшибильський зі Львова.

Б-КЛЯСА.

Змагання за мистецтво Б-кляси. Ворота здобув Верходай.

Степ вийшов на грище зі сильною волею перемоги, бо його позиція на кінці табелі була зовсім незавидна. А що Льот теж примістився на кінці табелі — ясно, що гра обох дружин була гостра й завзята. Все таки гра завдяки судді не переступала дозволених меж. Не зважаючи на цінну перемогу, Степ не вдоволив, бо знову напад стрілово не дописав, хоч підворітних догідних позицій мав чимало. Як цілість ця лінія випала дуже блідо. На окрему згадку заслуговує ліва сторона Петрівський — Оглій. Поміч слаба. Найкращий ще Тимцьо. В залозі ліпший Довбуш від Опуднка. Чимало до перемоги причинився Костів на воротах, який мав один зі своїх найкращих днів. Він боронив прегарно в деяких — здавалося — безнадійних ситуаціях. Як цілість Степ заграв амбітно та все таки не виявив тієї форми, що у весняній рунді. На цю слабу форму може вплинув надмір змагань. Слід ще додати, що Степ виступив без найкращого свого змагуна Литвина в залозі. На будуче змагуни Степу мусять рішуче виявити підчас змагань більше енергії, а деякі змагуни відваги й.. дисципліни.

СПОРТ У КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ ПОЧНЕ НОВЕ ЖИТТЯ.

Спортовий референт Пресового Бюра повідомив з Хусту, що спортовий рух на Карпатській Україні ще з відомих причин не почався, але в найближчому часі життя карпатоукраїнського спорту вернеться у свої правильні рямки.

Українська Національна Рада переводить реєстрацію дотеперішньої праці поодиноких товариств та просить усі осередки спортового життя зголошуватися до спортового реферату Української Національної Центральної Ради

ЗАКОРДОННІ ВИСЛІДИ.

ДЕБЛІН. **ІРЛЯНДІЯ — ПОЛЬЩА 3:2 (2:1).**

Міжнародні змагання між репрезентаціями Польщі та Ірляндії закінчилася скромною, хоч заслуженою перемогою Ірляндії. Ворота для Польщі здобули: Вілімовський і Пйонтек. У першій половині Ірляндія має замітну перевагу і здобуває двоє воріт. Марево поразки зменшує Вілімовський, який здобуває перші ворота для Польщі. Після перерви знову натискає Ірляндія і якийсь час веде вже 3:1. Вислід двиг устійнює Пйонтек, який здобуває другі ворота для Польщі.

ВЕЛИКІ НЕСПОДІВАНКИ ЧЕСЬКОЇ ЛІГИ.

Сьогоднішні змагання Чеської Державної Ліги принесли дві величезні несподіванки, а саме програні Спарти і Славії.

Батя Злін — Славія 2:0.

Славія програла несподівано у Зліні.

Вікторія Жіжков — Спарта 2:0.

Спарта програла заслужено, бо виявила вуди слабшу гру. Ця програна сензаційна ще й тому, що Спарта програла на своїм власнім грищі.

Інші вислідп Ч. Л. були такі: **Кладно — Лібень 1:0. С. К. Пльзень — Жіденіце 2:1. Шл. Острава — Находь 1:1.**

МАДЯРСЬКА ЛІГА.

Ференцварош — Кішпешт 4:1, Немзеті — Гунгарія 1:1, Сеґед Уйпешт 0:0, Бочкай — Цугльо 3:2

ІТАЛІЙСЬКА ЛІГА.

Новара — Торіно 0:1, Мілямо — Ляціо 3:0, Больонія — Самперддорена 2:1, Ювентус — Ліворно 2:1, Тріест — Барі 1:0, Люкезе — Дженова 0:1, Модена — Амброзіяні 1:1, Ає — Наполі 2:2

ВІСТИ З БУКОВИНИ

МАЗЕПА — УНІВИРСІТАТЯ 0:0 (0:0)

Змагання за першенство другої класи чернівецької округи Унівирсітатя, клюб студентів університету аж тепер допущений до змагань, перевищає на дві класи наш клюб. Між іншим має він між своїми змагунами кількох добрих мадярів із Семигороду. Клюб є неофіційно професіональний (змагуни мають безплатну бурсу, харч і ще стипендію готівкою). Його авано до першої класи майже певний. На тлі такого противника та ще на тяжкім болотнистім грищі випав Мазепа безвадійно. Яснішими точками були тільки середущий помічник Суховерський і правий Барецький, а передовсім воротар Сов, що заграв найкращі свої змагання.

Нові книжки й журнали.

ПРОГРАМА ВИКЛАДІВ Українського Вільного Університету в Празі в зимовому семестрі 1938-39. Прага, 1938. Вел. 8-ка, стор. 12

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Театр.

Вівторок 15. XI. год. 7.30 веч. „Закохана королева“.

Середа 16. XI. год. 7.30 веч. „Закохана королева“.

Четвер 17. XI. год. 7.30 веч. „Закохана королева“.

Український Театр ім. І. Котляревського.

ВИННИКИ:
15. XI. Зоря над Почаєвом.
16. XI. Лісова пісня.
В тому самому часі Театр виставить три вистави в Підберізцях.

Український Театр Стадника (сеніора).

БУДЗАНІВ:
15. XI. Хам.
ЯНІВ (коло Теребовлі):
16. XI. Подвійна бухгальтерія.
17. XI. Чорноморці.
18. XI. Нітуш.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

ХОДОРІВ:
15. XI. Мати наймичка.
16. XI. Ой не ходи Грицю...

КІНА.

АПОЛЬО: „Пригоди Томи Соєра“ (на основі Твейна).
АТЛЯНТИК: „Булю“, екзотична фільма.
БАЛТИК: „Королівський овічник“ (з Люїзою Райнер).
ВАНДА: „Чарівниці з Салем“, „Кід Галагад“.
ҐРАЖИНА: „Парижанка“ з Даніелею Деріє.
ЕВРОПА: „Вязниця без крат“.
ЕМПІР: „Царівна Сніжинка“ Вальта Діснея.
КАСІНО: „Алярм на морі“.
КОПЕРНИК: „Остання бригада“.
МАРУСЕНЬКА: „Професор Вільчур“.
МЕТРО: „Роберт і Бертран“.
МІРАЖ: „Порт Артур“ із Даніелею Деріє, Ал. Вольбріком.
ПАКС: „Дипльоматична жінка“.
ПАЛЯС: „Границя“.
МУЗА: „Розалія“.
РАЙ: „Верес“.
РІЯЛЬТО: „Лікар гарних жінок“.
РОКСІ: „Олімпіяда“
СВІТ: „Серце і шпада“. „Дочка генерала Панкратова“.
СТИЛЕВЕ: „Марко Польо“ і ревія з Фалішевським.
ТОН: „Шікаго“.
УТІХА: „Відділ сміливих“.
ХИМЕРА: „Ля Габанера“ (Зара Леандер).

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(пл. Марійська)
Італія: Верона, Мантуа, Озеро Ґарда.

ФОТОПЛЯСТІКОН „СВЯТОВІД“:
(вул. Коперника ч. 11 дім ф-и Кайм і Син)
„Єгипет: Каіро, Олександрія, Мар-Саба, Теби“.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Вівторок, 15. листопада 1938.

6.50 Музика з пл., 7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика з пл., 8.00 Авдиція для шкіл, 8.10 Поранок при оркестрі, 11.00 Для шкіл: Лев званий царем звірів, гутірка для старших дітей, 11.15 Глазунов: Чотири пори року, балетова музика з пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полуднева авдиція, 14.00 Луцьк — місто в трьома вежами, Пісні на сопран, у супр. форт., **14.30 Поезія Лесі Українки, літер. нарис з рецитац. Е. Сениш-Грещакової в українській мові,** 14.15 Господарські вістки, 14.50 Біржа, 14.55 Програма на завтра, 15.00 „Маю 13 літ“, повість для молоді, 15.15 Технічна скринька, 15.30 Музика у вик. сальон. тріа, 16.00 Пополудневий денник, 16.05 Господарські вістки, 16.20 Фін.-госп. актуалії, 16.30 Спів у супр. форт., 16.45 Безпечне скло, 16.55 Два фортепіяни, 17.20 Нові можливости для промислу, 17.30 З піснею по краю, 18.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 18.05 Гутірка, 18.15 Хліб, гутірка: Земельні бджіл, Хмільна кооперації, 18.30 Авд. для робітників, 19.00 Розр. концерт: орх., форт., цитра, скрипка, 20.35 Веч. денник, метеорольоґ. вістки, спорт, програма, 21.00 Із теки пісенькарів: сопран, тенор, хор, форт., 21.55 Господарство літератури в новій Польщі, 22.10 Камер. авдиція у вик. мадярського жін. смичк. квартету, 22.55 Інформаційна авдиція, 23.00 Ост. вістки, 23.05 Закінчення авдиції, 23.15—23.55 Шопенові твори з пл. (Варшава II).

Кооп. „Базар“
у Львові, вул. Руська ч. 3
ПОРУЧАЄ: мужеську і дамську білизну, панчохи, скарпитки, шалики, рукавички і светери. — Великий вибір від найдешевших до найвибагливіших. Солідні ціни.

На осінній і зимовий сезон убрання, пальта і футра поручає кравецька робітня
В. ХОМИН Львів, Домініканська 11. Тел. 283-95

Користайте з небувало дешевої продажі з приводу реконструкції дому і льокалю.
Перфумерія **С. ФЕДЕР**
ТЕПЕР ЛЬВІВ
СИКСТУСЬКА 2.
50 кроків від правого рогу Легіонів.

Середа, 16. листопада 1938.

7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика з пл., 8.00 Авдиція для шкіл, 8.10 Добрийдень наймолодшим: „Скибка хліба“ оповідання та мельодії і пісеньки, 11.00 Для шкіл: „Клопоти із шуканням роботи“ авд. для молодших дітей, 11.25 Твори та фантазії із фр. опер, пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полуднева авдиція, 14.00 Оркестра берлінської опери, пл., 14.45 Господарські вістки, 14.50 Біржа, 14.55 Програма на завтра, 15.00 „Наш концерт“ авдиція для дітей, 15.30 Музика у вик. орх., 16.00 Пополудневий денник, 16.05 Господарські вістки, 16.20 Гутірка, 16.35 Моцартові арії та пісні у виконанні Люби Левицької в супр. форт., 17.00 Колиска війська незалежної Польщі, 17.15 „Король-танцюрист“ муз. авд., 18.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 18.05 Молодь перед мікрофоном: Нагорода за хоробрість, 18.30 Авдиція про мову, 18.40 Чи кіно це мистецтво, 19.00 Розр. концерт: орх., спів, 21.00 Шопенівський концерт, 21.30 Двадцять літ літератури у відродженій Польщі, 22.00 Спортові вістки, 22.05 Танкова музика у вик. орх., 23.00 Останні вістки, 23.05 Закінчення авдиції, 23.15—23.55 Еспанські мотиви у фр. музиці, гр. пл. (Варшава II).

Четвер, 17. листопада 1938.

7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика з пл., 8.00 Авдиція для шкіл, 8.10 Популярна музика з пл., 8.50 Ранішні вістки, 11.00 у такт музики — муз. поранок для всеї шкіл, 11.25 Марші та вальси, пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полуднева авдиція, 14.00 Концерт бажань, 14.45 Господарські вістки, 14.50 Хліборобська біржа, 14.55 Програма на завтра, 15.00 Світ у кольорах, гутірка для молоді, 15.15 Клопоти та ради, 15.30 Музика у вик. сальон. орх., 16.00 Пополудневий денник, 16.05 Господ. вістки, 16.20 Проблема сирівців і кольоніяльні справи, гутірка для ліцеальної молоді, 16.40 Історичні співи, словномуз. авд., орх., сопран, тенор, хор, 17.20 „Наші справи“, гутірка, 17.35 Форт. твори, 18.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 18.05 Для села: Які висліди мали ми при стосуванні гноївниці, Популярна музика з пл., 18.30 Про музичні титули, 19.00 Розривковий концерт: орх., два фортепіяни, вокальний квартет Евгена, 20.35 Веч. денник, метеорольоґ. вістки, спорт, програма на завтра, 21.00 Доріжок валізниттва, 21.10 Театр Уяви: „Елізейські поля“ Сальвадора де Мадаріяґа, 22.00 Спортові вістки, 22.05 Шуманові та Брамсові пісні у вик. В. Свежевської, сопран, у супр. форт., 22.25 Відвіт про музику, 22.35 Літературний кабарет: „Гумор від кулями“ (часи оборони Львова), 23.00 Ост. вістки, 23.05—23.55 Концерт: спів, скрипка, форт., вступне слово у фр. мові (видає Варшава I. Рашин).

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Вівторок, 15. листопада 1938.

БЕРЛІН 15.00 Пісні хору козаків, 18.00 Орх., сол., 20.10 21.00 Китиця мельодій, БІЛГОРОД 18.30 Російські романси, 20.00 Нар. пісні, ВІДЕНЬ 12.00 Розр. концерт, 19.00 Камер. музика на нар. інструментах, 20.10 Камер. концерт, 22.35 Вечірні пісні у вик. сол., ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 16.00 Орх. концерт, 18.00 День камер. музики, 19.15 Музика на нар. інстр., 20.40 після комунікату 21.00 Вагнерівський концерт, 22.30 Сонати Скарлятія на клявесин, ЛЯЙПЦІГ 20.10 Сучасна німецька музика, ЛЯҐТІ 17.20 Пісні, ЛІЛЬ 20.00 Концерт вокального квартету, 21.00 Сольо на арфі, МІЛЯНО 17.15 Танк. музика, 19.30 Розр. музика, 21.00 22.00 23.00 „Мадям Батерфляй“ оп. Пуччінія, ПАРІ ПТТ 21.30 22.00 23.00 „Блакитний мазур“ оп. Легара, РАДІО ПАРІ 19.15 Пісні, 19.30 Форт., 20.00 (після комунікату) Орх. концерт; у програмі: **Акименко: „Шість українських мельодій,** 21.00 Гутірка, виг. Трістан Бернар, 21.15 Сольо на альтівці, 21.30 22.00 23.00 Театр Уяви: „Довгу“ драма Жіль Ромена, 23.15 Камер. музика, Рига 19.15 20.00 Китиця нар. мельодій та пісень, РИМ 17.15 19.30 Розр. музика, 21.00 Розр. програма, 22.00 Комедія і танк. музика, СОФІЯ 17.30 Військ. орх., 19.00 Популярна музика, 19.30 Інстр. дуети, 20.00 Спів, 20.55 21.00 Рос. романси, ФЛЬОРЕНЦІЯ 20.50 21.00 22.00 „Країна усміху“ оп. Легара.

УВАГА! Довголітній практикант віденської тапіцерсько-декоративної робітні відчиняє власне підприємство під фірмою
І. Бабій ЛЬВІВ, Ленартовича 20.
виконує: тапчани, клюбові ґарнітури, патентові фотелі до спання і ін. 1-10

Середа, 16. листопада 1938.

БЕРЛІН 9.30 Гендлеві та Бахові твори, 11.30 Концерт на форт. і орх. а-моль Ґріґа, 15.00 Розр. музика, 16.30 Орх., сол., 18.00 19.00 Листопадові мельодії, орх., хор, сол., БЕРОМІНСТЕР 22.00 Танк. музика, ВІДЕНЬ 12.00 16.00 Розр. концерт, 18.20 Соната на трубу та форт. ґ-моль Пільса, 19.10 Співає Беньяміно Джілі, 22.30 Концерт, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 14.00 Муз. всячина, 15.30 Камеральний хор, 16.00 Орх., 18.20 Тріо а-моль Чайковського, 21.15 Вояцькі пісні, 22.30 Хроматична фантазія та фуга Баха, ЛІЛЬ 21.30 22.00 23.00 Вечір опер: „Ле іnaїт“ Гарсанія, „Ля нуль ноар“ Розенталя, МІЛЯНО 17.15 22.35 Танк. музика, 21.00 Комедія, 21.40 22.00 Концерт тріа, РАДІО ПАРІ 19.15 21.15 Пісні, 19.23 Форт., РИМ 17.15 Форт. дует, 21.00 22.00 23.00 „Симон Боканеґра“ оп. Вердія, СОФІЯ 18.30 Легка музика, 19.00 Популярна музика, 19.25 20.00 21.00 „Продана наречена“ оп. Сметани“, СТОКГОЛЬМ 15.35 Спів, скрипка, 19.30 20.00 Орх. концерт.

Четвер, 17. листопада 1938.

БЕРЛІН 15.00 Концерт віденського Моцартівського хору, 17.00 Шакона д-моль Баха-Бусонія на форт., 18.00 19.00 Китиця мельодій, 21.00 Твори Ліста і Чайковського, БІЛГОРОД 20.00, 21.50 Нар. пісні, 20.30, 21.00 Скрипка, БРЕСЛЯВ 20.20, 21.00, 22.00 „Дер Вафеншмід“ оп. Льорцінґа, ВЕЖА АЙФЛЯ 21.30, 22.00, 23.00 Вечір оперет Офенбаха: „Подружжя під ліхтарнею“, „М. Куфлері растера шез луі“, ВІДЕНЬ 15.30 Андерсенова казка, 16.00 Кава повіденськи, розр. концерт, 18.30, 19.00 Нар. мельодії, 20.10 Веселий муз. вечір, 21.00 Симфонія ч. 2. ес дур Ф. Шміда, КОПЕНГАҐЕН 20.10, 21.00 Симф. концерт, 22.40 Пісні, МІЛЯНО 21.00, 22.00 „Граф Люксембурґ“ оп. Тераса, РАДІО ПАРІ 18.05 Театр Уяви, 19.15 Фр. сонати, 20.00 Середньовічча, орх. концерт, 21.15 Пісні, 21.30, 22.00, 23.00, 24.00 Опера, РИМ 18.25 Весела авд. 21.00, 22.00 Симф. концерт, РИҐА 19.15, 20.15 Концерт у 20-ліття незалежности Естонії, хор, сол., СОФІЯ 17.30 Військ. орх., 19.30 Популярна муз., 20.00 Дуті інструменти, ШТРАСБУРҐ 22.10 „Пісня кохання“ оп. Шуберта-Берте (фраґм.).

Радіокутик.

РАДІО ДЛЯ СЛІПИХ.

Англійський фонд під назвою „Радіо для сліпих“ роздобув для сліпих в м. р. понад 6.000 радіоприймачів та спрямовуючих централь. Більшість цих приймачів вжито для заміни перестарілих апаратів. Тому що постійно прибуває сліпих, разураз збільшується запотребування на безплатні приймачі. Від свого заснування в 1929 р. фонд „Радіо для сліпих“ роздав всього 36.000 приймачів, але в цьому 18.000 старого типу, які треба заміняти. Роздачею приймачів займаються льокальні організації, які заінстальовують апарати в помешканнях сліпих та на випадок потреби займаються їх консервацією.

„НІЧНА ПОДОРОЖ“.

Дня 21. ц. м. ББК надасть драматичну авдицію п. н. „Нічна подорож“. Темою цієї авдиції буде невикористана досі „діккенсівська романтика“ нічного життя та обичаїв шоферів вантажних авт. Романтика придорожніх ресторанів, які спеціяльно для них засновано, і бензинових стацій. Ця тема, по думці знавців, багата в радіофонічні можливості.

НАСЛІДКИ СОС ПО 17-ТИ ХВИЛИНАХ.

Недавно один з провінціональних французьких лікарів ствердив випадок дитячого паралїжу в одного зі своїх малих пацієнтів. Коли він на місці не дістав серум проти тієї небезпечної хвороби, негайно звернувся до одної з приватних радіостацій і просив вислати заклик СОС в цій справі. За дві хвилини по висланні цього заклику зголосився в радіовисильні перший лікар, який мав бажане серум, і в часі найближчої чверть години зголошували свою поміч інші лікарі та слухачі, які пропонували свої авта, щоб перевезти на місце бажаний лік. Один зі слухачів пропонував навіть свою авіонетку. За 17 хвилин після вислання СОС радіовисильня повідомила слухачів, що один з лікарів, який мешкав недалеко від хворої дитини є вже в дорозі з дорогоцінним ліком.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“

Львів, дня 14. листопада 1938

1 кг. масла десер. бльок. без оп.	3·25 зол.
1 кг. масла бочков. вкл. з опак.	3·30 зол.
молоко	18—19 сот.
копа яєць	1·55 зол.

Тенденція на масло звишкове, на молоко та яйця сильна.

МЕШКАННЯ

КІМНАТА З ОКРЕМИМ ВХОДОМ, з центральним огріванням, з уживанням лазнички, з повним чи частинним утриманням. Відомість: Окульського (перша бічна Мурарської) ч. 6. дв. 4. 2340 1-1

ШУКАЮ кімнати з кухнею або комірки. Зголошення до Адміністрації „Діла“ під „Солідний платник“. 2344 1-1

НАЙДУТЬ ПРАЦЮ

СОЛІДНИЙ городник, що буде також раціонально провадити сад, нехай зголоситься. Мастність Довголука пошта Любінці. 2345 1-1

КОРЕСПОНДЕНЦІЯ

У ЗВЯЗКУ зі „записом“ п. Володимира Целеховича, поміщеним в „Ділі“ чч. 248, 250, 251. Подаю до відома, що із фактом розповсюднювання некрасивих вістей про мене, витягну консеквенції на властивій дорозі. Львів, дня 14. листопада 1938. **Кость Тучапський.** 2343 1-1

РІЖНІ

ФОРТЕПІЯНИ, піяніна як нові за рівні ціни, гарантовані продає найдешевше за міняє, купує Ганак, Львів, Пілсудського 21. І. п. 2348 1-11

СИТКА до пудерничок, розпилячі, направляє прецизійно Центральна Дроґерія, Львів, Легіонів 42, напроти Великого Театру. 2158 6-10

СТАРУ ГАРДЕРОБУ мужеську міняємо на найновіші бельські матеріяли. Телефон 114—58. 2335 2-3

Ширіть наш часопис!